

Publicatieblad

van de Europese Unie

C 227

Uitgave
in de Nederlandse taal

Mededelingen en bekendmakingen

52e jaargang
22 september 2009

<u>Nummer</u>	Inhoud	Bladzijde
	II <i>Mededelingen</i>	
	MEDEDELINGEN VAN DE INSTELLINGEN EN ORGANEN VAN DE EUROPESE UNIE	
	Commissie	
2009/C 227/01	Goedkeuring van de steunmaatregelen van de staten in het kader van de bepalingen van de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag — Gevallen waartegen de Commissie geen bezwaar maakt ⁽¹⁾	1
<hr/>		
	IV <i>Informatie</i>	
	INFORMATIE AFKOMSTIG VAN DE INSTELLINGEN EN ORGANEN VAN DE EUROPESE UNIE	
	Commissie	
2009/C 227/02	Wisselkoersen van de euro	3
2009/C 227/03	Nieuwe nationale zijde van voor circulatie bestemde euromuntstukken	4
2009/C 227/04	Advies van het Adviescomite voor mededingingsregelingen en machtsposities uitgebracht op zijn bijeenkomst van 28 april 2009 betreffende een ontwerpbeschikking in zaak COMP/C-3/37.990 — Intel (1) — Rapporteur: Spanje	5

NL

<u>Nummer</u>	Inhoud (vervolg)	Bladzijde
2009/C 227/05	Advies van het Adviescomite voor mededingingsregelingen en machtsposities uitgebracht op zijn bijeenkomst van 8 mei 2009 betreffende een ontwerpbeschikking in Zaak COMP/C-3/37.990 — Intel (2) — Rapporteur: Spanje	6
2009/C 227/06	Eindverslag van de raadadviseur-auditeur in zaak COMP/C-3/37.990 — Intel	7
2009/C 227/07	Samenvatting van de Beschikking van de Commissie van 13 mei 2009 betreffende een procedure overeenkomstig artikel 82 van het EG-Verdrag en artikel 54 van de EER-Overeenkomst (Zaak COMP/C-3/37.990 — Intel)	13
2009/C 227/08	Mededeling van de Commissie in het kader van de uitvoering van Richtlijn 88/378/EEG van de Raad betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de Lid-Staten inzake de veiligheid van speelgoed ⁽¹⁾ (<i>Bekendmaking van titels en referentienummers van geharmoniseerde normen in het kader van de richtlijn</i>)	18
2009/C 227/09	Advies van het Adviescomite voor concentraties uitgebracht op zijn bijeenkomst van 8 december 2008 betreffende een ontwerp-beschikking in zaak COMP/M.5153 — Arsenal/DSP — Rapporteur: Tsjechische Republiek	20
2009/C 227/10	Eindverslag in zaak COMP/M.5153 — Arsenal/DSP	22
2009/C 227/11	Samenvatting van de beschikking van de Commissie van 9 januari 2009 waarbij een concentratie verenigbaar wordt verklaard met de gemeenschappelijke markt en de werking van de EER-Overeenkomst (Zaak COMP/M.5153 — Arsenal/DSP) (<i>Kennisgeving geschied onder nummer C(2008) 8439 definitief</i>) ⁽¹⁾	24

V Bekendmakingen

PROCEDURES IN VERBAND MET DE UITVOERING VAN HET GEMEENSCHAPPELIJK MEDEDINGINGSBELEID

Commissie

2009/C 227/12	Voorafgaande aanmelding van een concentratie (Zaak COMP/M.5557 — SNCF-P/CDPQ/Keolis/Effia) ⁽¹⁾	30
2009/C 227/13	Intrekking van een aanmelding van een concentratie (Zaak COMP/M.5601 — RREEF FUND, UFG/SAGGAS) ⁽¹⁾	31

⁽¹⁾ Voor de EER relevante tekst

II

(Mededelingen)

MEDEDELINGEN VAN DE INSTELLINGEN EN ORGANEN VAN DE EUROPESE
UNIE

COMMISSIE

**Goedkeuring van de steunmaatregelen van de staten in het kader van de bepalingen van de artikelen
87 en 88 van het EG-Verdrag****Gevallen waartegen de Commissie geen bezwaar maakt**

(Voor de EER relevante tekst)

(2009/C 227/01)

Datum waarop het besluit is genomen	22.6.2009
Referentienummer staatssteun	N 258/09
Lidstaat	Finland
Regio	—
Benaming van de steunregeling en/of naam van de begunstigde	Short-term export-credit insurance
Rechtsgrondslag	Act on the State's Export Credit Guarantees No 442/2001
Type maatregel	Steunregeling
Doelstelling	Verzekeren van exportkredieten
Vorm van de steun	—
Begrotingsmiddelen	—
Maximale steunintensiteit	—
Looptijd (periode)	tot 31.12.2010
Economische sectoren	Beperkt tot de financiële dienstverlening
Naam en adres van de steunverlenende autoriteit	Finnvera plc
Andere informatie	—

De tekst van de beschikking in de authentieke ta(a)l(en), waaruit de vertrouwelijke gegevens zijn geschrapt, is beschikbaar op site:

http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/state_aids_texts_nl.htm

Datum waarop het besluit is genomen	17.8.2009
Referentienummer staatssteun	N 415/09 & NN 46/09
Lidstaat	Denemarken
Regio	—
Benaming van de steunregeling en/of naam van de begunstigde	Prolongation and amendment of the recapitalisation scheme and prolongation of the guarantee scheme
Rechtsgrondslag	Act on State-Funded Capital Injections into Credit Institutions of 3 February 2009
Type maatregel	Steunregeling
Doelstelling	Opheffing van een ernstige verstoring van de economie
Vorm van de steun	Andere kapitaalmaatregelen, Garantie
Begrotingsmiddelen	Herkapitalisatie: maximaal 100 000 miljoen DKK Nieuwe garantieregeling: maximaal 600 000 miljoen DKK
Maximale steunintensiteit	—
Looptijd (periode)	8.2009-2.2010
Economische sectoren	Beperkt tot de financiële dienstverlening
Naam en adres van de steunverlenende autoriteit	Kingdom of Denmark
Andere informatie	—

De tekst van de beschikking in de authentieke ta(a)l(en), waaruit de vertrouwelijke gegevens zijn geschrappt, is beschikbaar op site:

http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/state_aids_texts_nl.htm

IV

(Informatie)

INFORMATIE AFKOMSTIG VAN DE INSTELLINGEN EN ORGANEN VAN DE
EUROPESE UNIE

COMMISSIE

Wisselkoersen van de euro ⁽¹⁾

21 september 2009

(2009/C 227/02)

1 euro =

Munteenheid	Koers	Munteenheid	Koers		
USD	US-dollar	1,4658	AUD	Australische dollar	1,7017
JPY	Japanse yen	135,46	CAD	Canadese dollar	1,5780
DKK	Deense kroon	7,4413	HKD	Hongkongse dollar	11,3609
GBP	Pond sterling	0,90660	NZD	Nieuw-Zeelandse dollar	2,0830
SEK	Zweedse kroon	10,1390	SGD	Singaporese dollar	2,0788
CHF	Zwitserse frank	1,5182	KRW	Zuid-Koreaanse won	1 766,41
ISK	IJslandse kroon		ZAR	Zuid-Afrikaanse rand	11,0155
NOK	Noorse kroon	8,6500	CNY	Chinese yuan renminbi	10,0098
BGN	Bulgaarse lev	1,9558	HRK	Kroatische kuna	7,2915
CZK	Tsjechische koruna	25,167	IDR	Indonesische roepia	14 218,74
EEK	Estlandse kroon	15,6466	MYR	Maleisische ringgit	5,1010
HUF	Hongaarse forint	272,37	PHP	Filipijnse peso	69,903
LTL	Litouwse litas	3,4528	RUB	Russische roebel	44,5400
LVL	Letlandse lat	0,7038	THB	Thaise baht	49,434
PLN	Poolse zloty	4,1590	BRL	Braziliaanse real	2,6625
RON	Roemeense leu	4,2678	MXN	Mexicaanse peso	19,5318
TRY	Turkse lira	2,1875	INR	Indiase roepie	70,3730

⁽¹⁾ Bron: door de Europese Centrale Bank gepubliceerde referentiekosten.

Nieuwe nationale zijde van voor circulatie bestemde euromuntstukken

(2009/C 227/03)

Nationale zijde van de nieuwe, voor circulatie bestemde herdenkingsmunt van twee euro die door Finland wordt uitgegeven

Voor circulatie bestemde euromunten hebben in de gehele eurozone de status van wettig betaalmiddel. Om zowel degenen die beroepsmatig met euromunten omgaan als het grote publiek op de hoogte te houden, publiceert de Commissie alle nieuwe ontwerpen van euromunten ⁽¹⁾. Volgens de conclusies van de Raad van 10 februari 2009 ⁽²⁾ is het de lidstaten en de landen die met de Gemeenschap een monetaire overeenkomst hebben gesloten volgens welke zij euromuntstukken mogen uitgeven, toegestaan een bepaalde hoeveelheid voor circulatie bestemde euroherdenkingsmunten uit te geven, onder bepaalde voorwaarden, met name dat alleen het muntstuk van twee euro wordt gebruikt. Deze munten hebben dezelfde technische kenmerken als gewone voor circulatie bestemde munten van twee euro, maar hebben aan de nationale voorzijde een speciale herdenkingsafbeelding met een grote nationale of Europese symboolwaarde.

Uitgevende staat: Finland

Onderwerp van de herdenkingsmunt: 200e verjaardag van de eerste parlementsitzing van Finland en de oprichting van de centrale regeringsinstellingen in Finland.

Beschrijving van het ontwerp: Centraal op de munt is het silhouet van de kathedraal van Porvoo afgebeeld, de plaats waar de eerste parlementsitzing van Finland plaatsvond. De datum 1809 staat bovenaan. Het jaartal 2009 staat aan de rechterzijde. De aanduiding van het uitgevende land „FI” en het muntteken staan aan de linkerzijde.

Over de omtrek van de munt zijn de twaalf sterren van de Europese vlag afgebeeld.

Oplage: 1,6 miljoen

Datum van uitgifte: oktober 2009.

⁽¹⁾ Zie PB C 373 van 28.12.2001, blz. 1 voor een overzicht van alle nationale zijden die in 2002 zijn uitgegeven.

⁽²⁾ Zie de conclusies van de Raad Economische en Financiële Zaken van 10 februari 2009 en de aanbeveling van de Commissie van 19 december 2008 betreffende gemeenschappelijke richtsnoeren voor de nationale zijde en de uitgifte van voor circulatie bestemde euromuntstukken (PB L 9 van 14.1.2009, blz. 52).

Advies van het Adviescomité voor mededingingsregelingen en machtsposities uitgebracht op zijn bijeenkomst van 28 april 2009 betreffende een ontwerpbeschikking in zaak COMP/C-3/37.990 — Intel (1)

Rapporteur: Spanje

(2009/C 227/04)

1. Het Adviescomité is het met de Commissie eens over de definitie van de relevante productmarkt, zodat kan worden opengelaten:
 - of het gaat om één relevante productmarkt voor x86 Central Processing Units (CPU's) voor alle computers (d.w.z. desktopcomputers, laptopcomputers en servers), of
 - of het gaat om drie afzonderlijke relevante productmarkten: i) x86 CPU's voor desktopcomputers; ii) x86 CPU's voor laptopcomputers, en iii) x86 CPU's voor servers.
 2. Het Adviescomité is het met de Commissie eens dat de geografische reikwijdte van de relevante productmarkt mondiaal is.
 3. Het Adviescomité is het met de Commissie eens dat Intel een machtspositie bekleedde op de markt ten minste van oktober 2002 tot december 2007.
 4. Het Adviescomité is het met de Commissie eens dat Intel misbruik heeft gemaakt van zijn dominante positie op de relevante markt door toekenning van:
 - kortingen voor exclusiviteits- of quasi-exclusiviteitscontracten met Dell, Hewlett-Packard (HP), NEC en Lenovo, alsook
 - betalingen aan Media-Saturn Holding (MSH) voor de exclusieve verkoop van MSH-desktop- en laptopcomputers uitgerust met CPU's van Intel.
 5. Het Adviescomité is het met de Commissie eens dat Intel misbruik heeft gemaakt van zijn dominante positie op de relevante markt door aan HP, Acer en Lenovo kortingen te verlenen als zij restricties zouden hanteren ten aanzien van de commercialisering van op AMD gebaseerde producten.
 6. Het Adviescomité is het met de beoordeling van de Commissie eens dat de verschillende misbruiken deel uitmaken van een allesomvattende langetermijnstrategie met het oog op de uitsluiting van AMD van de markt en één enkele en voortdurende inbreuk vormen.
 7. Het Adviescomité is het eens dat de onrechtmatige praktijken van Intel de handel tussen de lidstaten ongunstig kunnen beïnvloeden in de zin van artikel 82 van het EG-Verdrag en de Overeenkomstsluitende Partijen bij de EER in de zin van artikel 82 van het EG-Verdrag en artikel 54 van de EER-Overeenkomst.
 8. Het Adviescomité is het met de Commissie eens dat aan Intel een geldboete moet worden opgelegd.
 9. Het Adviescomité is het met de Commissie eens dat bij de berekening van de geldboete rekening moet worden gehouden met de duur van Intel's inbreuk. Deze bedraagt 5 jaar en 3 maanden.
 10. Het Adviescomité beveelt aan dat zijn advies wordt bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.
-

**Advies van het Adviescomité voor mededingingsregelingen en machtsposities uitgebracht op zijn
bijeenkomst van 8 mei 2009 betreffende een ontwerpbeschikking in Zaak COMP/C-3/37.990 —
Intel (2)**

Rapporteur: Spanje

(2009/C 227/05)

1. Het Adviescomité is het met de Commissie eens over het basisbedrag van de geldboete.
Een minderheid onthoudt zich.
 2. Het Adviescomité is het met de Commissie eens dat er geen rekening moet worden gehouden met verzachtende of verzwarende omstandigheden.
 3. Het Adviescomité is het met de Commissie eens over het definitieve bedrag van de geldboete.
 4. Het Adviescomité beveelt aan dat zijn advies in het *Publicatieblad van de Europese Unie* wordt bekendgemaakt.
-

Eindverslag van de raadadviseur-auditeur in zaak COMP/C-3/37.990 — Intel ⁽¹⁾

(2009/C 227/06)

De Intel-zaak was tot dusverre een van de meest complexe zaken wat de procedurele kwesties betreft. De conflictueuze achtergrond van de zaak tussen de klager Advanced Micro Devices („AMD”) en Intel Corporation („Intel”) reikt veel verder dan het Europese grondgebied. Dit leidde tot veelvuldige procedurele betwistingen door alle betrokken partijen en informatieverstrekkers. Verschillende procedurele kwesties, waarvan vele expliciet vermeld zijn in de ontwerpbeschikking, hadden te maken met de fundamentele bevoegdheden van de raadadviseur-auditeur, waardoor zij een beoordeling moest opnemen in dit eindverslag.

Wegens het vertrek van de voormalige raadadviseur-auditeur, de heer Serge Durande, op 31 december 2007, werd voor deze zaak een andere raadadviseur-auditeur bevoegd.

De ontwerpbeschikking geeft aanleiding tot de volgende opmerkingen:

I. SCHRIFTELIJKE PROCEDURE**1. Mededeling van punten van bezwaar**

De mededeling van punten van bezwaar („MB”) werd op 25 juli 2007 door de Commissie aangenomen. Intel kreeg 10 weken, tot 11 oktober 2007, om te antwoorden op de mededeling van punten van bezwaar. De raadadviseur-auditeur verleende Intel, na een gemotiveerd verzoek, een verlenging van de antwoordtermijn tot 4 januari 2008, later nog verlengd tot 7 januari 2009, voornamelijk wegens onopgeloste kwesties betreffende de toegang tot het dossier op dat moment. Een andere reden was dat het verrichten van een volledige analyse van de relevante gemiddelde vermijdbare kosten van Intel's activiteiten neerkwam op een rechtmatig verweer tegen de in de mededeling van punten van bezwaar gebruikte complexe analyses in economische modellen betreffende de kortingen ⁽²⁾. Hoewel het aantonen, via een economische analyse, dat de voorwaardelijke kortingen waarschijnlijk tot concurrentiebeperkende afscherming zouden leiden of zouden kunnen leiden, – volgens de ontwerpbeschikking – „niet absoluut noodzakelijk” was om een misbruik in deze zaak vast te stellen ⁽³⁾, oordeelde de raadadviseur-auditeur dat de volledige uitoefening van het recht van verweer gegarandeerd diende te worden.

Intel antwoordde binnen de termijn op de mededeling van punten van bezwaar.

2. Aanvullende mededeling van punten van bezwaar

De aanvullende mededeling van punten van bezwaar („AMB”) werd door de Commissie op 17 juli 2008 aangenomen. Terzelfder tijd voegde de Commissie de relevante bevindingen van zaak COMP/C-3/39.493 bij de procedure in zaak COMP/C-3/37.990, en vervolgde zij de procedure onder zaak COMP/C-3/37.990.

Intel kreeg 8 weken om haar antwoord op de AMB te formuleren. Bij brief van 15 september 2008 verleende de raadadviseur-auditeur Intel, na een gemotiveerd verzoek, een verlenging van de antwoordtermijn tot 17 oktober 2008; de redenen daarvoor waren vooral de complexiteit van de thans samengevoegde zaak en de hoeveelheid aantijgingen die in de tijd teruggingen tot 1997 en waarvoor aanvullende onderzoeken binnen Intel dienden te worden verricht.

Intel antwoordde niet binnen de verlengde antwoordtermijn op de AMB. Zij stelde daarentegen op 10 oktober 2008 beroep in bij het Gerecht van eerste aanleg (GEA) met het oog op onder meer de nietigverklaring van de beschikking van de raadadviseur-auditeur van 15 september 2008 waarbij een verlenging van de antwoordtermijn werd verleend; voorts verzocht zij om interimmaatregelen ⁽⁴⁾.

Bij beschikking van 27 januari 2009 verwierp de president van het GEA het verzoek van Intel om interimmaatregelen wegens het feit dat het voornaamste verzoek van Intel prima facie duidelijk niet toelaatbaar was. Deze afwijzing hield eveneens de afwijzing in van Intels verzoek om een verdere verlenging van de termijn van 17 oktober 2008 om te antwoorden op de AMB van 17 juli 2008.

⁽¹⁾ Opgesteld overeenkomstig de artikelen 15 en 16 van Besluit 2001/462/EG, EGKS van de Commissie van 23 mei 2001 betreffende het mandaat van de raadadviseur-auditeur in bepaalde mededingingsprocedures (PB L 162 van 19.6.2001, blz. 21). Hierna „het mandaat” genoemd.

⁽²⁾ Zie punten 1045 tot 1156 van de ontwerpbeschikking waarin deze analyse wordt besproken, bv. punt 1066 e.v. over de door Intel toegepaste regressie-analyse.

⁽³⁾ Zoals duidelijk werd vermeld in de ontwerpbeschikking; 925, aangegeven werd in de mededeling van punten van bezwaar; 337 en vermeld werd in de aanvullende mededeling van punten van bezwaar, punt 260.

⁽⁴⁾ Zie voor meer bijzonderheden, punten 18 en 22 van de ontwerpbeschikking en beschikking van de president van het Gerecht van eerste aanleg van 27 januari 2009 in Zaak T-457/08, *Intel Corp. t. Commission*, nog niet gepubliceerd.

3. Letter of Facts

Op 19 december 2008 zond de Commissie Intel een brief om Intels aandacht te vestigen op een aantal specifieke bewijsstukken in verband met de bestaande bezwaren van de Commissie, die de Commissie eventueel zou gebruiken in een potentiële eindbeschikking (Letter of facts, „LoF”). De Commissie gaf Intel een antwoordtermijn tot 19 januari 2009 om commentaar te leveren op deze stukken. Deze termijn werd door het Directoraat-generaal Concurrentie verlengd tot 23 januari 2009. De LoF hield geen wezenlijke wijziging in van de bewijsbasis waarop de in de MB of de AMB uiteengezette bezwaren van de Commissie tegen Intel gebaseerd waren. Intel verzocht om een verlenging op basis van een vermeend onvolledig dossier (zie infra I.4. (d) en haar hangende verzoek om een mondelinge hoorzitting betreffende bepaalde documenten (zie infra II.2). Bij brief van 22 januari 2009 verwierp de raadadviseur-auditeur dit verzoek.

4. Toegang tot het dossier

a) *Vorbereiding van de toegang tot het dossier: de geheimhoudingsovereenkomsten*

Het dossier in deze zaak was buitengewoon volumineus. Tijdens de voorbereidende werkzaamheden betreffende de toegang tot het dossier sloten verschillende oorspronkelijke fabrikanten („OEM's”) bilaterale geheimhoudingsovereenkomsten met Intel, die slechts verschillen wat de details betreft. Voor specifieke gevallen is in een aantal geheimhoudingsovereenkomsten bepaald dat de raadadviseur-auditeur beslist in geval van onenigheid tussen de partijen. Daarnaast zag Intel ten opzichte van de Commissie gedeeltelijk af van haar recht op toegang tot het dossier, voor het geval dat de toegang die zij had gekregen van de OEM's haar toegangsrechten krachtens Verordening (EG) nr. 773/2004 ⁽¹⁾ zouden beperken, terwijl elke betrokken OEM afstand deed van zijn recht op bescherming van bedrijfsgeheimen en andere vertrouwelijke informatie ten aanzien van de informatie die in het kader van de bilaterale overeenkomsten met Intel werd uitgewisseld. De raadadviseur-auditeur was betrokken bij het opstellen van deze geheimhoudingsovereenkomsten en ondersteunde deze in deze zaak.

b) *De geheimhoudingsovereenkomst tussen Dell en AMD*

Voorafgaand aan de mondelinge hoorzitting betreffende de mededeling van punten van bezwaar, deelde AMD de raadadviseur-auditeur mee dat zij met Dell een geheimhoudingsovereenkomst had gesloten, volgens welke zij toegang kreeg tot de prijzen van Dell die gebruikt werden in de mededeling van punten van bezwaar. In tegenstelling tot de met Intel gesloten geheimhoudingsovereenkomsten was een dergelijke overeenkomst, die gesloten werd door een partij die op zich geen recht op verdediging of recht op toegang tot het dossier heeft, zuiver bilateraal van aard en deed deze noch rechten, noch verplichtingen voor de Commissie ontstaan. Derhalve, en in tegenstelling tot de onjuiste voorstelling van Intel, bleef de raadadviseur-auditeur van oordeel dat alle, in de mededeling van punten van bezwaar aangehaalde Dell-prijzen, die als vertrouwelijk ten aanzien van de klager AMD waren aanvaard, vertrouwelijk dienden te blijven ten opzichte van AMD ten behoeve van de volledige administratieve procedure, met inbegrip van de mondelinge hoorzitting.

c) *Volledigheid van de toegang tot het dossier*

Ondanks de bovenvermelde geheimhoudingsovereenkomsten (punt I.4 (a)) leidden de complexiteit van het dossier en de grote hoeveelheid daarin vervatte vertrouwelijke informatie tot een groot aantal verzoeken van Intel om toegang tot het dossier. Om Intel een zo volledig mogelijke toegang tot het dossier te verlenen, diende de raadadviseur-auditeur een groot aantal persoonlijke inspecties uit te voeren van documenten die Intel naar eigen zeggen nodig had voor een daadwerkelijke verdediging. Na overweging van de door Intel aangevoerde redenen, werd ingegaan op verschillende van deze verzoeken.

Intel klaagde over een niet-volledige toegang tot documenten in verband met een bijeenkomst tussen de Commissie en een OEM ⁽²⁾. Na een gemotiveerd verzoek van Intel onderzocht de raadadviseur-auditeur of er een schriftelijk document over het onderwerp van deze bijeenkomst bestond. Het Directoraat-generaal heeft een „note to the file”, gedateerd van 29 augustus 2006, bekendgemaakt en aan het dossier toegevoegd nadat de raadadviseur-auditeur dit op 7 mei 2008 had besloten. Tegelijk besloot de raadadviseur-auditeur dat deze nota van interne aard was, in de zin van artikel 27, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1/2003 en artikel 15, lid 2, van Verordening (EG) nr. 773/2004. Of er al dan niet van deze bijeenkomst objectieve notulen of een werkelijk schriftelijk verslag had moeten worden opgesteld, is in beginsel een zaak van behoorlijk bestuur en derhalve geen kwestie die in een eindverslag van de raadadviseur-auditeur dient te worden onderzocht.

⁽¹⁾ PB L 123 van 27.4.2004, blz. 18.

⁽²⁾ Voor bijzonderheden, zie punten 39 en volgende van de ontwerpbeschikking.

De raadadviseur-auditeur is van oordeel dat Intel volledige toegang tot het dossier werd verleend.

d) *Toegang tot niet in het dossier opgenomen documenten*

Bij brief van 4 september 2008 verzocht Intel de Commissie, zoals in detail in de ontwerpbeschikking is beschreven ⁽¹⁾, een lijst met 81 soorten documenten betreffende de particuliere geschillenbeslechting tussen Intel en AMD bij de Federal District Court in Delaware in de Verenigde Staten van Amerika, bij AMD op te vragen en aan Intel te verstrekken. Volgens Intel zouden deze documenten à décharge zijn. Vervolgens eiste Intel op 25 september 2008 van de Commissie dat zij „ten minste van AMD zou moeten verlangen dat deze alle interne documenten betreffende de zowel in de mededeling van punten van bezwaar als de aanvullende mededeling van punten van bezwaar vermelde aantijgingen, zou verstrekken”. Bij brieven van 17 en 29 september 2008 beklagde Intel er zich bij de raadadviseur-auditeur over dat „het dossier duidelijk onvolledig is” en dat haar recht van verdediging derhalve gecompromitteerd was.

Bij brief van 7 oktober 2008 antwoordde de raadadviseur-auditeur, met verwijzing naar haar eerdere brieven van 22 augustus 2008 en 15 september 2008 over deze kwestie, dat de vraag of het dossier al dan niet als zodanig volledig is, verschillend is van de vraag of volledige toegang wordt verleend tot een vermeend onvolledig dossier. Derhalve kunnen argumenten met betrekking tot een dossier dat beweerdelijk onvolledig is, niet het bewijs leveren dat de toegang tot het dossier, zoals het er op een bepaald tijdstip uitziet, niet volledig is.

Voorts geeft, ondanks de verantwoordelijkheid van de raadadviseur-auditeur krachtens overweging 3 van het mandaat om bij te dragen tot de objectiviteit, transparantie en doeltreffendheid van een procedure, noch het huidige mandaat, noch de jurisprudentie de raadadviseur-auditeur de bevoegdheid om een onderzoek te bevelen ten einde een vermeend onvolledig dossier te vervolledigen. Derhalve is het, of de betrokken documenten op zich nu niet dan wel relevant zijn voor de rechten van de verdediging, buiten de reikwijdte van haar mandaat om te oordelen over de vraag of bepaalde categorieën van documenten uit een andere jurisdictie, zelfs indien zij beweerdelijk mogelijk van ontlastende aard zijn, op voldoende specifieke en degelijke wijze werden beschreven en/of al dan niet onderzocht moeten worden. Het verzoek van Intel diende derhalve als *ultra vires* te worden beschouwd.

e) *Niet-vertrouwelijke versie van de MB en de AMB voor de klager AMD*

Uit artikel 6, lid 1, van Verordening (EG) nr. 773/2004 volgt dat de klager het recht heeft een niet-vertrouwelijke versie van de MB en de AMB te ontvangen. Dit recht zou ernstig ondermijnd worden en de regel zou waardeloos worden indien de uiteindelijk ontvangen versie niet begrijpelijk zou zijn voor de ontvanger.

Inzake door derde partijen verstrekte informatie die niet alleen aan de adressaat van een MB maar aan een klager wordt vrijgegeven, is het van cruciaal belang een onderscheid te maken tussen informatie die niet als vertrouwelijk kan worden beschouwd en informatie waarvoor vertrouwelijkheid werd geclaimd en gerechtvaardigd, maar die vrijgegeven zal worden om een niet-vertrouwelijke versie begrijpelijk te maken. Bedrijfsgeheimen mogen niet vrijgegeven worden en vertrouwelijkheidsverzoeken tegen de klager zijn, indien gerechtvaardigd, in principe absoluut. Indien evenwel het vrijgeven van de relevante informatie absoluut onvermijdelijk is om de wezenlijke aantijgingen van de MB te begrijpen, en dit verband houdt met informatie die nodig is om een inbreuk te bewijzen, en bovendien absoluut noodzakelijk is om de klager bij de procedure te betrekken zodat deze met kennis van zaken zijn desbetreffende opmerkingen kan maken, is een dergelijke bekendmaking van vertrouwelijke informatie mogelijk, na een evenwichtige en gemotiveerde beoordeling door de raadadviseur-auditeur.

De raadadviseur-auditeur heeft, zowel voor de MB als de AMB, de aanspraken van Intel op een bijna gehele vertrouwelijkheid verworpen en zij diende een buitengewoon groot aantal gemotiveerde en gedetailleerde verzoeken om vertrouwelijkheid, zowel van Intel als van informatieverstrekkers, te beoordelen. Dit kon worden verricht zonder dat Intel noch andere betrokken ondernemingen om een besluit op grond van artikel 9 van het mandaat (waarbij de zogenaamde „AKZO-procedure” wordt ingeleid ⁽²⁾), hebben verzocht.

In oktober 2008 maakte Intel de volledige vertrouwelijke versie van de MB bekend aan AMB in het kader van de procedure in de VS. Intel beweert dat dit onopzettelijk was. Intel deelde de Commissie dit feit op 17 maart 2009 mee.

⁽¹⁾ Voor meer bijzonderheden, zie punten 39 en volgende van de ontwerpbeschikking.

⁽²⁾ Zie het Europees Hof van Justitie, Zaak 53/85, *AKZO Chemie BV en AKZO Chemie UK Ltd t Commissie*, Jurispr. [1986], blz. 1965.

f) *Derde partijen*

Drie ondernemingen verzochten formeel om als belanghebbende derden toegelaten te worden tot de procedure. In antwoord op deze verzoeken stemde de raadadviseur-auditeur in met Silicon Graphics Inc. (25 september 2007), International Business Machines („IBM”; 2 oktober 2007) en — net vóór de mondelinge hoorzitting — Hewlett Packard Company („HP”, 10 maart 2008). Voorts werden twee consumentenorganisaties als belanghebbende derden aanvaard nadat zij hun specifiek belang en hoedanigheid op voldoende wijze gerechtvaardigd hadden: de Europese consumentenvereniging „Bureau Européen des Unions des Consommateurs” („BEUC”; 22 februari 2008) en „Union Fédérale des Consommateurs — Que Choisir”, een Franse consumentenvereniging („UFC”; 6 maart 2008). Alle partijen verzochten om een niet-vertrouwelijke samenvatting van de MB en de AMB en hebben deze ontvangen. Geen van de derde partijen maakte schriftelijke opmerkingen.

g) *Verzoek om nieuwe AMB wegens objectieve rechtvaardiging*

In haar antwoord op de MB ⁽¹⁾ stelde Intel dat een aanvullende mededeling van punten van bezwaar nodig zou zijn wegens de kwestie van de objectieve rechtvaardiging. Een nieuwe AMB was evenwel niet alleen nodig wegens het vraagstuk van de objectieve rechtvaardiging. Hoewel de ontstentenis van een objectieve rechtvaardiging een negatieve voorwaarde vormt voor het vaststellen van een misbruik ⁽²⁾, ligt de bewijslast bij de partij die een objectieve rechtvaardiging eist. Voor zover Intel een ogenschijnlijke objectieve rechtvaardiging heeft aangedragen voor de verschillende soorten in de MB aangevoerde gedragingen, werden deze door de Commissie behandeld. Het recht om te worden gehoord werd derhalve gerespecteerd in dit verband.

II. DE MONDELINGE PROCEDURE

1. De mondelinge hoorzitting over de MB

De hoorzitting inzake de MB vond plaats op 11 en 12 maart 2008. Behalve Intel en AMD namen drie belanghebbende derden deel aan de hoorzitting en gaven presentaties: HP, UFC Que Choisir en BEUC. Naast de vertegenwoordigers van de lidstaten nam, op grond van de administratieve regelingen van 1999, een vertegenwoordiger van de Federal Trade Commission deel als waarnemer. Voorts, en verdergaand dan hetgeen met de VS was overeengekomen, liet de raadadviseur-auditeur de Attorney General of the State of New York ⁽³⁾ toe om aan de hoorzitting deel te nemen als waarnemer. Intel was het uitdrukkelijk eens met de deelname van deze personen. Alvorens de Attorney General werd toegelaten, stemde deze in met expliciete verbintenissen wat betreft vertrouwelijkheid en gebruik van informatie.

De mondelinge hoorzitting was, ondanks verschillende sessies achter gesloten deuren wegens gerechtvaardigde vertrouwelijkheidsverzoeken, zeer waardevol om Intel de mogelijkheid te geven haar standpunten kenbaar te maken betreffende de aantijgingen, de daaraan ten grondslag liggende redenering ⁽⁴⁾, en de economische beoordeling. In dit verband zij erop gewezen dat de Commissie Intel op de hoorzitting duidelijk heeft gemaakt dat de economische beoordeling geen voorwaarde vormde voor het vaststellen van een misbruik, en Intel heeft dit begrepen.

Op basis daarvan is het niet noodzakelijk voor de raadadviseur-auditeur om een standpunt te formuleren over de economische beoordeling en over de conclusie dat de betalingen van Intel waarschijnlijk concurrentiebeperkende marktafzchermdende effecten hebben of deze kunnen hebben ⁽⁵⁾.

2. De aangevraagde mondelinge hoorzitting over de AMB en de LoF

Intel verzocht om een mondelinge hoorzitting over (a) delen van de LoF en (b) de AMB.

- (a) Naar aanleiding van de LoF verzocht Intel bij brief van 20 januari 2009 om een mondelinge hoorzitting betreffende bepaalde documenten van AMD die bij de Commissie op 28 mei 2008 waren ingediend („de AMD Delaware-documenten”). De raadadviseur-auditeur herinnerde er op 22 januari 2009 nogmaals aan

⁽¹⁾ Zie punt 823.

⁽²⁾ Europees Hof van Justitie, zaak C-95/04 P *British Airways t Commission*, Jurispr. [2007], blz. I-2331, overweging 69; Gevoegde zaken C-468/06 tot C-478/06, *Sot. Lélou kai Sia en Anderen*, Jurispr. [2008], nog niet gepubliceerd, overweging 39; en meer recent, zaak 52/07, *Kanal 5 Ltd.*, Jurispr. [2008], nog niet gepubliceerd, arrest van 11 december 2009, overweging 47.

⁽³⁾ Zie punt 35 van de ontwerpbeschikking.

⁽⁴⁾ Zie bijvoorbeeld punt 281 en volgende van de ontwerpbeschikking.

⁽⁵⁾ Punten 1002 — 1578 van de ontwerpbeschikking.

dat Intel niet het recht heeft om een mondelinge hoorzitting te verzoeken, noch dat de Commissie de verplichting heeft daarop in te gaan, opdat het recht van verdediging van Intel met betrekking tot een Letter of Facts gerespecteerd zou worden.

Bovendien kon geen mondelinge hoorzitting worden toegestaan met als onderwerp de AMD Delaware-documenten alleen, omdat deze stukken reeds waren gegeven als onderdeel van de procedure in het kader van de toegang tot het dossier na de vaststelling van de AMB, ten aanzien waarvan Intel reeds de gelegenheid had gekregen te antwoorden en om een mondelinge hoorzitting te verzoeken. Bovendien wordt het onderwerp van een mondelinge hoorzitting bepaald door de aantijgingen in de MB en/of AMB, en niet door de partij. Een mondelinge hoorzitting die uitsluitend gewijd zou zijn aan het presenteren van standpunten over welbepaalde documenten kon niet worden toegestaan.

- (b) In het kader van de ingediende documenten van 5 februari 2009 en bij brief van 10 februari 2009 verzocht Intel om een mondelinge hoorzitting over de AMB.

Beslissingen betreffende een mondelinge hoorzitting, met inbegrip van een beslissing om een verzoek om een mondelinge hoorzitting, dat ingediend werd na de termijn waarbinnen op een mededeling van punten van bezwaar geantwoord dient te worden, toe te staan of te verwerpen, vallen overeenkomstig het mandaat binnen de bevoegdheid van de raadadviseur-auditeur.

Bij brief van 17 februari 2009 wees de raadadviseur-auditeur er Intel derhalve op dat er slechts tot het einde van de termijn om te antwoorden op de mededeling van punten van bezwaar een subjectief recht bestaat om een mondelinge hoorzitting te houden. Het feit dat niet om een mondelinge hoorzitting werd verzocht binnen de vastgestelde termijn houdt niet automatisch in dat er in ieder geval geen hoorzitting nog kan plaatsvinden. Artikel 10, lid 2, in samenhang met artikel 12 van Verordening (EG) nr. 773/2004 sluit niet noodzakelijk uit dat een partij om een mondelinge hoorzitting verzoekt. Het niet in acht houden van die termijn betekent dat er geen verplichting meer bestaat om een dergelijke hoorzitting toe te staan. De raadadviseur-auditeur is bevoegd en verplicht om haar discretionaire bevoegdheid uit te oefenen wanneer zij een laattijdig en naar behoren gemotiveerd verzoek ontvangt.

De termijn waarbinnen op de AMB diende te worden geantwoord, was niet verlengd geworden. De raadadviseur-auditeur nam nota van het standpunt van de diensten van de Commissie zoals opgenomen in hun brief aan Intel van 2 februari 2009 ⁽¹⁾, volgens welk een mondelinge hoorzitting niet noodzakelijk was voor een goed verloop van de procedure. Zij hield eveneens rekening met alle door Intel aangevoerde argumenten voor het verkrijgen van een hoorzitting, welke hoofdzakelijk verwezen naar haar „onbeperkte” recht om een mondelinge hoorzitting te verkrijgen.

Bij de uitoefening van haar discretionaire bevoegdheid is de raadadviseur-auditeur verplicht onder meer rekening te houden met de noodzaak om de mededingingsregels daadwerkelijk toe te passen. Een essentieel onderdeel daarvan is de verplichting van de Commissie om binnen een redelijke termijn beschikkingen te geven. Hoewel de tijdsdruk die inherent is aan de manier waarop de mededingingsprocedures georganiseerd zijn, een inbreuk op het fundamentele recht om te worden gehoord niet kan rechtvaardigen, was er in onderhavige zaak geen sprake van een dergelijk conflict. In dit geval werd Intel geenszins verhinderd om, tenminste als voorzorgsmaatregel, haar antwoord op de AMB binnen de termijnen voor te bereiden en in te dienen op basis van de informatie waarover zij beschikte, en dit geldt des te meer omdat de raadadviseur-auditeur een verlenging van de termijn had verleend. Intel heeft de tijd gekregen om om een mondelinge hoorzitting te verzoeken vanaf de datum waarop de AMB werd afgegeven in juli 2008 tot het einde van de — verlengde — termijn in oktober 2008. Het zou niet onmogelijk geweest zijn om zelfs daarna nog een hoorzitting toe te staan, indien Intel daarom had verzocht — hetgeen zij niet heeft gedaan. Niets zou de raadadviseur-auditeur belet hebben om de data van de hoorzittingen zo vast te stellen dat zij consistent waren met het lopende verzoek om interimmaatregelen zodat de gerechtelijke actie ten volle gerespecteerd zou zijn. Terwijl Intel dus tijdens de gehele procedure, tot de aantekening van het beroep bij het Gerecht van eerste aanleg over het algemeen snel en binnen de vastgestelde termijnen had gehandeld, daarbij ten volle gebruik makend van haar recht op verdediging, zou het toestaan van een mondelinge hoorzitting aan Intel in de precieze omstandigheden van 17 februari 2009, het tijdig verloop van de procedure ernstig in gevaar hebben gebracht. Rekening houdend met deze overwegingen en andere specifieke redenen eigen aan de zaak, diende het verzoek te worden verworpen.

⁽¹⁾ Zie ontwerpbeschikking, punt 24.

Intel heeft zich niet tot de raadadviseur-auditeur gericht betreffende de stand van zaken van de schriftelijke opmerkingen van 5 februari 2009.

III. CONCLUSIE

Gelet op het voorgaande ben ik van oordeel dat de rechten om te worden gehoord in deze zaak zijn gerespecteerd.

In de ontwerpbeschikking worden alleen de bezwaren behandeld ten aanzien waarvan Intel in de gelegenheid werd gesteld haar standpunt kenbaar te maken.

Karen WILLIAMS

Samenvatting van de Beschikking van de Commissie**van 13 mei 2009****betreffende een procedure overeenkomstig artikel 82 van het EG-Verdrag en artikel 54 van de EER-Overeenkomst****(Zaak COMP/C-3/37.990 — Intel)**

(2009/C 227/07)

1. INLEIDING

- (1) Op 13 mei 2009 heeft de Commissie een beschikking aangenomen betreffende een procedure krachtens artikel 82 van het EG-Verdrag en artikel 54 van de EER-Overeenkomst, gericht tot Intel Corporation. De Commissie publiceert hierbij de samenvatting van de beschikking, rekening houdend met het rechtmatige belang dat ondernemingen hebben bij bescherming van hun bedrijfsgeheimen. Een niet-vertrouwelijke versie van de beschikking zal te vinden zijn op de website van het directoraat-generaal Concurrentie.

2. BESCHRIJVING VAN DE ZAAK**2.1. Procedure**

- (2) Op 18 oktober 2000 diende Advanced Micro Devices (hierna „AMD” genoemd) bij de Commissie een formele klacht in op grond van artikel 3 van Verordening nr. 17/62, die onder andere in november 2003 met nieuwe feiten en beweringen werd aangevuld.
- (3) In mei 2004 begon de Commissie met een nieuwe reeks onderzoeken naar onderdelen van de aanvullende klacht. Bij vier vestigingen van Intel, in het Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Italië en Spanje, en bij vestigingen van diverse afnemers van Intel in Frankrijk, Duitsland, Italië, Spanje en het Verenigd Koninkrijk, voerde de Commissie in het kader van dat onderzoek in juli 2005 inspecties uit op grond van artikel 20, lid 4, van Verordening (EG) nr. 1/2003, waarbij zij bijstand kreeg van een aantal nationale mededingingsautoriteiten.
- (4) Op 26 juli 2007 deed de Commissie een mededeling van punten van bezwaar uitgaan over de gedragingen van Intel ten aanzien van vijf grote computerfabrikanten (OEM's): Dell, HP, Acer, NEC en IBM. Intel gaf op 8 januari 2008 antwoord op de mededeling van punten van bezwaar van 26 juli 2007, waarna op 11 en 12 maart 2008 een mondelinge hoorzitting werd gehouden.
- (5) Op 17 juli 2006 diende AMD een klacht in bij het Duitse Bundeskartellamt, waarin het aanvoerde dat Intel zich schuldig zou hebben gemaakt aan afschermende afzetregelingen en andere praktijken samen met Media-Saturn-Holding GmbH, een Europese detailhandelaar in consumentenelektronica. Het Bundeskartellamt heeft hierover informatie uitgewisseld met de Commissie op grond van artikel 12 van Verordening (EG) nr. 1/2003.
- (6) De Commissie heeft onderzoek uitgevoerd naar de beweringen van AMD, waaronder inspecties bij vestigingen van

verschillende Europese pc-verkopers en van Intel in februari 2008. Daarnaast werden schriftelijke informatieverzoeken gericht aan een aantal grote OEM's.

- (7) Op 17 juli 2008 deed de Commissie een aanvullende mededeling van punten van bezwaar uitgaan over de gedragingen van Intel ten aanzien van Media-Saturn-Holding. Deze aanvullende mededeling had ook betrekking op de gedragingen van Intel ten aanzien van Lenovo. Ook bevatte de mededeling nieuw bewijs inzake de gedragingen van Intel ten aanzien van de OEM's waarop de mededeling van punten van bezwaar van 26 juli 2007 betrekking had, dat door de Commissie na die mededeling was verkregen.
- (8) Intel gaf geen antwoord op de aanvullende mededeling van punten van bezwaar van 17 juli 2008. In plaats daarvan stelde het bij het Gerecht van eerste aanleg beroep in waarbij het Gerecht verzocht werd de Commissie te gelasten verschillende categorieën aanvullende documenten op te vragen uit onder meer het dossier inzake de particuliere geschillenbeslechting tussen Intel en AMD in de Amerikaanse staat Delaware. Bovendien verzocht Intel om voorlopige maatregelen om de procedure van de Commissie te schorsen, in afwachting van een arrest van het Gerecht van eerste aanleg inzake het ingestelde beroep, en om Intel vanaf de datum van het arrest 30 dagen de tijd te geven om op de aanvullende mededeling van punten van bezwaar te antwoorden.
- (9) Op 19 december 2008 zond de Commissie Intel een brief om Intels aandacht te vestigen op een aantal specifieke bewijsstukken die de Commissie voornemens was te gebruiken in een potentiële eindbeschikking. Intel gaf geen antwoord op deze brief binnen de tot 23 januari 2009 verlengde termijn.
- (10) Op 27 januari 2009 wees de president van het Gerecht van eerste aanleg Intels verzoek om voorlopige maatregelen en om verlenging van de termijn om te antwoorden op de aanvullende mededeling van punten van bezwaar van 17 juli 2008 af.
- (11) Naar aanleiding van de beschikking van de president van het Gerecht van eerste aanleg diende Intel op 5 februari 2009 een schriftelijk stuk in met onder andere opmerkingen over de aanvullende mededeling van punten van bezwaar van 17 juli 2008. De diensten van de Commissie bestudeerden de argumenten in Intels verlaat ingediende stuk, hoewel het ruimschoots de tijd had gehad om op de aanvullende mededeling van punten van bezwaar van 17 juli 2008 te antwoorden voor de uiterste termijn van 17 oktober 2008.

- (12) Op 10 februari 2009 diende Intel bij de raadadviseur-auditeur een verzoek in om een mondelinge hoorzitting over de aanvullende mededeling van punten van bezwaar van 17 juli 2008. De raadadviseur-auditeur wees het verzoek van Intel op 17 februari 2009 per brief af.
- (13) Het Adviescomité voor mededingingsregelingen en machtsposities bracht op 28 april en 8 mei 2009 een unaniem gunstig advies uit.

2.2. Betrokken product en markt

- (14) De producten waarop de beschikking betrekking heeft, zijn centrale verwerkingseenheden of processors (cpu's) met de x86-architectuur. De processor is een wezenlijk onderdeel van elke computer, zowel wat betreft de algehele prestaties als de kosten van het systeem, en wordt vaak gezien als het „brein” van de computer. Voor de fabricage van processors zijn technologisch geavanceerde, kostbare faciliteiten nodig.
- (15) Computerprocessors kunnen in twee deelcategorieën worden verdeeld: processors die volgens de x86-architectuur werken en processors met een andere architectuur. De x86-architectuur is door Intel ontworpen voor gebruik in de processors die het bedrijf fabriceert en is geschikt voor zowel Windows als Linux als besturingssysteem. Windows is nauw verbonden met de x86-instructieset. Voor 2000 waren er diverse fabrikanten van x86-processors. De meeste van deze fabrikanten hebben de markt echter verlaten. Sindsdien zijn Intel en AMD zo goed als de enige bedrijven die deze processors nog vervaardigen.
- (16) Het onderzoek van de Commissie leidde tot de conclusie dat de relevante productmarkt niet meer omvat dan de markt van x86-processors. De beschikking laat de vraag open of de omschrijving van de relevante productmarkt zou kunnen worden onderverdeeld in x86-processors voor desktopcomputers, voor notebookcomputers en voor servers, aangezien het marktaandeel van Intel voor zowel de onderverdeelde als de niet-onderverdeelde omschrijving zodanig is dat er geen verschil is wat Intels machtspositie betreft.
- (17) De geografische markt omvat de gehele wereld.
- (18) Gedurende de tien jaar waarop de beschikking betrekking heeft (1997–2007) had Intel steeds een zeer hoog marktaandeel van circa 70 % of meer.
- (19) Er zijn bovendien aanzienlijke barrières voor het betreden van de markt voor x86-processors en voor expansie in die markt. Dit is het gevolg van de verzonken investeringen in onderzoek en ontwikkeling, intellectuele eigendom en productiefaciliteiten die voor de fabricage van x86-processors nodig zijn. De status van Intel als sterk merk („must-stock”) en de daaruit resulterende productdifferentiatie vormen eveneens een barrière voor het betreden van de

markt. De geconstateerde hoge barrières voor markttoegang en expansie stemmen overeen met de geconstateerde marktstructuur, die erop neerkomt dat alle concurrenten van Intel, met uitzondering van AMD, de markt hebben verlaten of nog slechts een onbeduidend marktaandeel hebben.

- (20) Gezien het marktaandeel van Intel en de geconstateerde barrières voor markttoegang en expansie luidt de conclusie van de beschikking dat Intel, in ieder geval in de periode waarop de beschikking betrekking heeft (oktober 2002 tot december 2007), een machtspositie op de markt had.

2.3. Samenvatting van de inbreuk

- (21) In de beschikking worden twee soorten gedragingen van Intel ten aanzien van zijn handelspartners beschreven: voorwaardelijke kortingen en onverbloemde concurrentiebeperkingen.

2.3.1. Voorwaardelijke kortingen

2.3.1.1. Aard en werking van de kortingen

- (22) Intel verleende kortingen aan grote OEM's op voorwaarde dat deze al of vrijwel al hun leveringsbehoeften bij Intel inkochten. Dit is het geval voor:
- de kortingen die Intel verleende aan Dell in de periode van december 2002 tot en met december 2005, op voorwaarde dat Dell uitsluitend processors van Intel kocht;
 - de kortingen die Intel verleende aan HP in de periode van november 2002 tot en met mei 2005, op voorwaarde dat HP ten minste 95 % van zijn behoeften aan processors voor het zakelijke desktopsegment bij Intel inkocht (voor de resterende 5 % die HP bij AMD mocht inkopen, golden de verdere beperkende voorwaarden die in punt 2.3.2 worden behandeld);
 - de kortingen die Intel verleende aan NEC in de periode van oktober 2002 tot en met november 2005, op voorwaarde dat NEC ten minste 80 % van zijn behoeften aan processors voor het desktop- en notebooksegment bij Intel inkocht;
 - de kortingen die Intel verleende aan Lenovo in het jaar 2007, op voorwaarde dat Lenovo zijn behoeften aan processors uitsluitend bij Intel inkocht.

- (23) Intel verrichte tevens betalingen aan Media-Saturn-Holding, de grootste detailhandelaar in pc's in Europa, waarvoor de voorwaarde gold dat Media-Saturn-Holding uitsluitend pc's met processors van Intel verkocht. Deze betalingen hadden een soortgelijke uitwerking als de voorwaardelijke kortingen aan OEM's.

(24) Vaste rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen is: „Als een onderneming op een markt een machtspositie inneemt, dan vormt een binding der kopers, in dier voege dat zij zich, zij het op eigen wens, verplichten — dan wel beloven — zich voor al hun behoeften dan wel voor een groot gedeelte van hun behoeften uitsluitend bij bedoelde onderneming te bevoorraden, misbruik van een machtspositie in de zin van artikel 82 van het Verdrag, om het even of zulk een verplichting zonder meer dan wel tegen toekenning van een korting wordt gestipuleerd. Dit geldt ook wanneer bedoelde onderneming, zonder de afnemers in formele zin een verplichting op te leggen, hetzij krachtens afspraak, hetzij eenzijdig, een stelsel van getrouwheidskortingen toepast, dat wil zeggen een systeem van rabatten, gebonden aan de voorwaarde dat de afnemer zich, om het even of hij veel of heel weinig aankoopt, voor zijn behoeften goeddeels of uitsluitend bevoorradt bij de onderneming die bedoelde machtspositie inneemt.”⁽¹⁾

(25) De conclusie van de beschikking luidt dat de voorwaardelijke kortingen die Intel verleende getrouwheidskortingen zijn die voldoen aan de voorwaarden in de jurisprudentie in de zaak Hoffmann-La Roche. Wat betreft de voorwaardelijke betalingen aan Media-Saturn-Holding stelt de beschikking vast dat het economische mechanisme van deze betalingen gelijkwaardig is met de voorwaardelijke kortingen aan de OEM's. De conclusie van de beschikking luidt daarom dat ook deze betalingen voldoen aan de voorwaarden in de jurisprudentie in de zaak Hoffmann-La Roche.

(26) Ook moet worden opgemerkt dat het in het algemeen onzeker was hoeveel kortingen of betalingen precies verloren zouden gaan indien (meer) processors zouden worden ingekocht bij Intels concurrent AMD. De verwachting was dat het om een aanzienlijk bedrag zou gaan, dat niet in verhouding zou staan tot het aantal eenheden dat bij AMD zou worden betrokken. Bovendien bestond ook de mogelijkheid dat de niet uitgekeerde kortingen door Intel aan concurrerende computerfabrikanten zouden worden uitgekeerd. Het resultaat van de kortingen was derhalve dat de vrijheid van de betrokken computerfabrikanten en van Media-Saturn-Holding om processors bij AMD in te kopen, werd beperkt.

(27) De kortingen en betalingen die Intel aan grote computerfabrikanten en aan Media-Saturn-Holding verstrekke, moeten ook worden bekeken in de context van de groeiende concurrentiedreiging die AMD vormde. Wat dit betreft wordt in de beschikking getoond dat OEM's, it-managers en Intel van mening waren dat de producten van AMD bepaalde positieve innovatieve eigenschappen hadden en een goed alternatief waren voor die van Intel. Hoewel in de beschikking geen absoluut oordeel wordt geveld over de technische prestaties van de betrokken producten van Intel en AMD, blijkt uit de opmerkingen van de OEM's en uit documenten uit dezelfde periode dat de OEM's de x86-processors van AMD geschikt achtten voor in ieder geval een deel van hun eindproducten.

2.3.1.2. Criterium van de even efficiënte concurrent

(28) De beschikking toont niet alleen aan dat is voldaan aan de voorwaarden van de jurisprudentie voor het vaststellen van misbruik, maar geeft tevens een economische analyse van de mogelijkheid om met behulp van kortingen een concurrent uit te sluiten die even efficiënt is als Intel, maar geen machtspositie heeft. In essentie stelt de test vast tegen welke prijs een „even efficiënte” concurrent als Intel zijn processors zou moeten aanbieden om een OEM te compenseren voor het derven van de korting van Intel.

(29) Het gaat bij deze test om een hypothetische exercitie, in die zin dat wordt bekeken of een even efficiënte concurrent als Intel die een product wil aanbieden dat niet zo'n brede omzetsbasis heeft als dat van Intel, wordt verhinderd de markt te betreden. In principe gaat het er niet om of AMD in feite de markt *kon* betreden.

(30) Bij de analyse spelen drie factoren een rol: het betwistbare aandeel (het deel van de aankoopbehoeften van een afnemer dat, realistisch gesproken, in een bepaalde periode naar een concurrent kan worden verschoven), een relevante tijdsperiode (ten hoogste een jaar) en een relevante maat voor de haalbare kosten („average avoidable cost”). Als de kortingsregeling van Intel ertoe leidt dat, gegeven het betwistbare aandeel, een even efficiënte concurrent zijn producten moet verkopen voor minder dan een haalbaar deel van de kosten van Intel, wil hij een OEM kunnen compenseren voor de derving van de korting van Intel, dan was de korting voldoende om de even efficiënte concurrent buiten te sluiten. Dit zou de eindverbruiker beroven van de mogelijkheid te kiezen tussen verschillende producten die de OEM zou hebben verkozen aan te bieden als deze zijn productiebesluit had kunnen nemen uitsluitend op grond van de relatieve merites van de producten en eenheidsprijzen van Intel en diens concurrenten.

(31) Een soortgelijke analyse is uitgevoerd voor de betalingen van Intel aan Media-Saturn-Holding. Bij de analyse van het vermogen van deze betalingen om een even efficiënte concurrent buiten te sluiten, is ook meegerekend dat de betalingen werden verricht op een ander niveau in de toeleveringsketen en dat het effect ervan bovenop de voorwaardelijke korting aan de OEM's kwam.

2.3.1.3. Strategisch belang van de grootste OEM's

(32) In de beschikking wordt ook aangegeven dat bepaalde OEM's, met name Dell en HP, van groter strategisch belang zijn dan andere OEM's door hun sterkere vermogen om een processorfabrikant toegang te verlenen tot de markt. Zij kunnen van de andere OEM's worden onderscheiden op grond van drie hoofdcriteria: i) hun marktaandeel, ii) hun sterke aanwezigheid in het winstgevendere deel van de markt en iii) hun vermogen om een nieuwe processor een legitieme plaats op de markt te bieden. Kleinere OEM's zijn daartoe in mindere mate in staat dan HP en Dell, vooral in het zakelijke segment, dat het meest winstgevend is.

⁽¹⁾ Zaak 85/76, *Hoffmann-La Roche/Commissie*, Jurispr. 1979, blz. 461, rechtsoverweging 89.

2.3.1.4. Schade voor concurrentie en gebruikers

- (33) Het door de Commissie verzamelde bewijs leidde tot de conclusie dat de voorwaardelijke kortingen en betalingen van Intel een getrouwheidsbevorderend effect hadden op grote computerfabrikanten en een grote detailhandelaar. Deze effecten vulden elkaar aan door het vermogen van concurrenten om op de merites van hun x86-processors te concurreren, aanzienlijk te verminderen. De concurrentiebeperkende gedragingen van Intel leidden daardoor tot een vermindering van de keuzevrijheid van de consument en een geringere prikkel tot innovatie.

2.3.1.5. Ontstentenis van een objectieve rechtvaardiging

- (34) Intel voerde twee verschillende groepen argumenten aan om zijn kortingsregelingen te rechtvaardigen: i) Intel zou met zijn kortingen slechts hebben gereageerd op de prijsconcurrentie van rivalen en dus concurrentie hebben ondervonden; en ii) het kortingssysteem voor elke afzonderlijke OEM zou noodzakelijk zijn geweest om de sterke efficiëntie te bereiken die voor de processorindustrie relevant is. Wat het laatste betreft, voerde Intel aan dat door de exclusiviteitseisen in het kader van de kortingsregelingen vier soorten efficiëntie kunnen worden bereikt: lagere prijzen, schaalvoordelen, andere kostenbesparingen en productie-efficiënties, en risicodeling en efficiëntie bij de afzet. Voorts voerde Intel aan dat de aan de kortingen verbonden voorwaarden onmisbaar waren om deze efficiënties te realiseren en dat hun gevolgen voor de concurrentie gering waren, aangezien AMD gedurende de onderzoeksperiode bleek te zijn gegroeid.
- (35) De Commissie beoordeelde deze argumenten en analyseerde in hoeverre de gedragingen van Intel geschikt waren om de door Intel aangedragen efficiënties op een evenredige wijze te bereiken. De Commissie achtte Intels argumenten gebrekkig als objectieve rechtvaardiging, omdat zij in het algemeen betrekking hebben op gedragingen waartegen de Commissie geen bezwaar had (namelijk het verlenen van kortingen) en niet op gedragingen waartegen zij wel bezwaren had (namelijk de aan de kortingen verbonden voorwaarden). Ook was de Commissie van mening dat geen van de efficiëntieargumenten een relevante rechtvaardiging voor de betrokken gedraging biedt.

2.3.1.6. Conclusie

- (36) De conclusie van de beschikking luidt dat de voorwaardelijke kortingen die Intel aan Dell, HP, NEC en Media-Saturn-Holding verleende, moeten worden aangemerkt als misbruik van een machtspositie als bedoeld in artikel 82 van het EG-Verdrag en artikel 54 van de EER-Overeenkomst.

2.3.2. Onverbloemde concurrentiebeperkingen

- (37) Intel verstreekte aan grote computerfabrikanten betalingen op voorwaarde dat deze computerfabrikanten de lancering van producten met AMD-processors zouden uitstellen of schrappen, en/of de distributie van producten met AMD-processors zouden beperken. Dit is het geval voor:

— betalingen van Intel aan HP op voorwaarde dat HP zakelijke desktopcomputers uitsluitend zou verkopen aan kleine en middelgrote ondernemingen en slechts via directe distributiekanaalen (dus niet via distributeurs), en dat HP de lancering van zijn eerste zakelijke desktopcomputers met AMD-processors in Europa met zes maanden zou uitstellen; dit misbruik duurde van november 2002 tot en met mei 2005;

— betalingen van Intel aan Acer op voorwaarde dat Acer de lancering van een notebookcomputer met AMD-processor zou uitstellen van september 2003 tot januari 2004;

— betalingen van Intel aan Lenovo op voorwaarde dat Lenovo de lancering van notebookcomputers met AMD-processor zou uitstellen van juni 2006 tot eind 2006.

- (38) In de zaak *Irish Sugar* concludeerde het Gerecht van eerste aanleg dat er sprake was van misbruik toen door een onderneming met een marktpositie „met één groot- en met één detailhandelaar een overeenkomst [werd] gesloten om concurrerende kleinhandelssuiker [...], meer bepaald Eurolux-suiker in pakken van 1 kilo van de Compagnie Française de sucrerie, voor eigen producten te ruilen”⁽¹⁾. Door deze ruil voorkwam de onderneming met een machtspositie de aanwezigheid van het merk van de concurrent op de markt, doordat detailhandelaars geen suiker van het merk Eurolux meer in voorraad hadden en in plaats daarvan suiker van de onderneming met een machtspositie verkochten. Het Gerecht van eerste aanleg oordeelde in dit verband: „verzoekster [heeft] de mededingingsstructuur ondermijnd die op de Ierse kleinhandelssuikermarkt had kunnen ontstaan door de introductie van een nieuw product, Eurolux-suiker, door in de hierboven beschreven omstandigheden op de markt waarvan zij meer dan 80% van de omzet in handen had, concurrerende producten te ruilen tegen eigen producten.”⁽²⁾

- (39) De conclusie van de beschikking luidt dat de gedragingen van Intel de concurrentie rechtstreeks schade toebrengen. Een product dat de leverancier actief van plan was op de markt te brengen, ondervond vertragingen of belemmeringen bij het bereiken van de markt. De consument had daardoor minder keuze dan hij anders zou hebben gehad. De gedraging van Intel vormde geen normale concurrentie op basis van merites. Bovendien was er geen legitieme objectieve rechtvaardiging voor de betalingen van Intel aan computerfabrikanten om de lancering van producten met AMD-processors te vertragen, te annuleren of anderszins te beperken, dan wel de distributie ervan te beperken, en kon daardoor geen efficiëntiewinst worden behaald.

2.3.3. Samenhangende strategie

- (40) De beschikking stelt vast dat niet alleen elk van de gedragingen van Intel ten aanzien van bovengenoemde afzonderlijke computerfabrikanten en ten aanzien van Media-Saturn-Holding een inbreuk op artikel 82 van het EG-Verdrag vormt, maar dat deze afzonderlijke misbruiken ook

⁽¹⁾ Zaak T-228/97, *Irish Sugar*, Jurispr. 1999, blz. II-2969, rechtsoverweging 226.

⁽²⁾ *Ibidem*, rechtsoverweging 233.

een samenhangende strategie vormden die erop gericht was de markt voor x86-processors af te schermen voor AMD, Intels enige concurrent van betekenis. De afzonderlijke misbruiken vormen daardoor gezamenlijk één inbreuk op artikel 82 van het EG-Verdrag.

- (41) De beschikking voegt daaraan toe dat de praktijken van Intel, die cumulatief werden toegepast op twee niveaus van de distributieketen (grote computerfabrikanten en een grote detailhandelaar) gezien moesten worden in de context van de groeiende concurrentiedreiging die AMD vormde. De effecten van de gedragingen van Intel vulden elkaar aan door de markt af te schermen voor concurrenten en daardoor hun vermogen om op de merites van hun processors te concurreren, aanzienlijk te verminderen. Dit leidde ertoe dat eindgebruikers kunstmatig werden verhinderd om op basis van de merites van de betrokken producten (de prijs en de kwaliteit van de processor) voor een computer zonder Intel-processor te kiezen.
- (42) In dit verband herinnert de Commissie ook aan de jurisprudentie die luidt „dat wanneer een of meer ondernemingen met een machtspositie daadwerkelijk een praktijk toepassen die tot doel heeft een concurrent van de markt te verdrijven, het uitblijven van het gewenste resultaat niet

kan volstaan om te beletten dat deze praktijk als misbruik van een machtspositie in de zin van artikel 86 (thans artikel 82) van het Verdrag wordt aangemerkt.”⁽¹⁾

3. BESCHIKKING

- (43) De beschikking komt tot de bevinding dat Intel inbreuk heeft gemaakt op artikel 82 van het Verdrag en artikel 54 van de EER-Overeenkomst door zich van oktober 2002 tot en met december 2007 schuldig te maken aan één enkele voortgezette inbreuk op artikel 82 van het Verdrag en artikel 54 van de EER-Overeenkomst, die inhield dat Intel een strategie toepaste die gericht was op afscherming van de markt voor x86-processors voor concurrenten.
- (44) Vanwege deze inbreuk is aan Intel Corporation een boete van 1 060 000 000 EUR opgelegd.
- (45) Intel Corporation dient onverwijld een einde te maken aan de inbreuk, voor zover het zulks nog niet heeft gedaan, en zich te onthouden van elke handeling of gedraging die hetzelfde of een soortgelijk doel of gevolg heeft.

⁽¹⁾ Zaken T-24/93, T-25/93, T-26/93 en T-28/93 (*Compagnie Maritime Belge Transports* en anderen/Commissie), Jurisprudentie 1996, blz. II-1201, rechtsoverweging 149; zie ook zaak C-202/07 P (*France Telecom/Commissie*, nog niet gepubliceerd in de Jurispr., rechtsoverwegingen 107 tot en met 113).

Mededeling van de Commissie in het kader van de uitvoering van Richtlijn 88/378/EEG van de Raad betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de Lid-Staten inzake de veiligheid van speelgoed

(Voor de EER relevante tekst)

(Bekendmaking van titels en referentienummers van geharmoniseerde normen in het kader van de richtlijn)

(2009/C 227/08)

ENO ⁽¹⁾	Referentienummer en titel van de norm (en referentie document)	Eerste bekendmaking PB	Referentienummer van de vervangen norm	Datum waarop het vermoeden van overeenstemming ten aanzien van de vervangen norm vervalt Noot 1
CEN	EN 71-1:2005+A8:2009 Veiligheid van speelgoed — Deel 1: Mechanische en fysische eigenschappen	30.4.2009	EN 71-1:2005+A6:2008 Noot 2.1	31.10.2009

Opmerking: „Voor projectielspeelgoed met een zuignap als stootoppervlak dekt het voorschrift in paragraaf 4.17.1 b) betreffende de uitvoering van de trekproef in paragraaf 8.4.2.3 niet het verstikkingsrisico dat dit speelgoed meebrengt” — Beschikking van de Commissie 2007/224/EG van 4 april 2007 (PB L 96 van 11.4.2007, blz. 18).

CEN	EN 71-2:2006+A1:2007 Veiligheid van speelgoed — Brandbaarheid	16.9.2008	EN 71-2:2006 Noot 2.1	Datum verstreken (16.9.2008)
CEN	EN 71-3:1994 Veiligheid van speelgoed — Deel 3: Migratie van bepaalde elementen	12.10.1995	EN 71-3:1988 Noot 2.1	Datum verstreken (30.6.1995)
	EN 71-3:1994/A1:2000	14.9.2001	Noot 3	Datum verstreken (31.10.2000)
	EN 71-3:1994/A1:2000/AC:2000	8.8.2002		
	EN 71-3:1994/AC:2002	15.3.2003		
CEN	EN 71-4:1990 Veiligheid van speelgoed — Deel 4: Scheikundedozen	9.2.1991		
	EN 71-4:1990/A1:1998	5.9.1998	Noot 3	Datum verstreken (31.10.1998)
	EN 71-4:1990/A2:2003	9.12.2003	Noot 3	Datum verstreken (31.1.2004)
	EN 71-4:1990/A3:2007	4.10.2007	Noot 3	Datum verstreken (30.11.2007)
CEN	EN 71-5:1993 Veiligheid van speelgoed — Deel 5: Chemisch speelgoed (sets) ander dan scheikundedozen	1.9.1993		
	EN 71-5:1993/A1:2006	31.5.2006	Noot 3	Datum verstreken (31.7.2006)
CEN	EN 71-7:2002 Veiligheid van speelgoed — Deel 7: Vingerverf — Eisen en beproefmethoden	15.3.2003		
CEN	EN 71-8:2003 Veiligheid van speelgoed — Deel 8: Schommels, glijbanen en soortgelijk speelgoed voor huishoudelijk gebruik binnenshuis en buitenshuis	9.12.2003		
	EN 71-8:2003/A1:2006	26.10.2006	Noot 3	Datum verstreken (30.11.2006)

ENO ⁽¹⁾	Referentienummer en titel van de norm (en referentie document)	Eerste bekendmaking PB	Referentienummer van de vervangen norm	Datum waarop het vermoeden van overeenstemming ten aanzien van de vervangen norm verval Noot 1
CENELEC	EN 62115:2005 Elektrisch speelgoed — Veiligheid IEC 62115:2003 (Gewijzigd) + A1:2004	8.3.2006	EN 50088:1996 + A1:1996 + A2:1997 + A3:2002 Noot 2.1	Datum verstreken (1.1.2008)

⁽¹⁾ ENO: Europese Normalisatie Organisatie:

- CEN: Avenue Marnix 17, 1000 Brussels, BELGIUM. Tel. +32 25500811, Fax +32 25500819 (<http://www.cen.eu>),
- CENELEC: Avenue Marnix 17, 1000 Brussels, BELGIUM. Tel. +32 25196871, Fax +32 25196919 (<http://www.cenelec.eu>),
- ETSI: 650 route des Lucioles, 06921 Sophia Antipolis, FRANCE. Tel. +33 492944200, Fax +33 493654716 (<http://www.etsi.eu>).

Noot 1: In het algemeen is de datum waarop het vermoeden van overeenstemming ten aanzien van de vervangen norm verval, de door de Europese normalisatie-instituten vastgestelde datum van intrekking, maar gebruikers van de norm worden erop gewezen dat dit in bepaalde uitzonderlijke gevallen anders kan zijn.

Noot 2.1: De nieuwe (of gewijzigde) norm heeft dezelfde werkingssfeer als de vervangen norm. Op de aangegeven datum verval het ten aanzien van de vervangen norm bestaande vermoeden van overeenstemming met de essentiële eisen van de richtlijn.

Noot 2.2: De nieuwe norm heeft een ruimere werkingssfeer dan de vervangen normen. Op de aangegeven datum verval het ten aanzien van de vervangen normen bestaande vermoeden van overeenstemming met de essentiële eisen van de richtlijn.

Noot 2.3: De nieuwe norm heeft een beperktere werkingssfeer dan de vervangen norm. Op de aangegeven datum verval het ten aanzien van de (gedeeltelijk) vervangen norm bestaande vermoeden van overeenstemming met de essentiële eisen van de richtlijn voor de producten die binnen de werkingssfeer van de nieuwe norm vallen. Het vermoeden van overeenstemming met de essentiële eisen van de richtlijn voor producten die binnen de werkingssfeer van de (gedeeltelijk) vervangen norm vallen maar niet binnen de werkingssfeer van de nieuwe norm vallen, blijft bestaan.

Noot 3: In het geval van wijzigingsbladen is de norm waarnaar verwezen wordt EN CCCC:YYYY, de voorafgaande wijzigingsbladen, indien die er zijn, en het nieuw genoemde wijzigingsblad. De vervangen norm (kolom 3) bestaat daarom uit EN CCCC:YYYY en de voorafgaande wijzigingsbladen, indien die er zijn, maar zonder het nieuw genoemde wijzigingsblad. Op genoemde datum eindigt het vermoeden van overeenstemming met de essentiële eisen van de richtlijn van de vervangen norm.

WAARSCHUWING:

- Iedere informatie betreffende de beschikbaarheid van de normen kan verkregen worden ofwel bij de Europese normalisatie-instellingen ofwel bij de nationale normalisatie-instellingen waarvan de lijst een bijlage is bij de Richtlijn 98/34/EG van het Europees Parlement en de Raad gewijzigd door Richtlijn 98/48/EG.
- De publicatie van de referenties in het *Publicatieblad van de Europese Unie* houdt niet in dat de normen beschikbaar zijn in alle talen van de Gemeenschap.
- Deze lijst vervangt de vorige lijsten die in het *Publicatieblad van de Europese Unie* gepubliceerd werden. De Commissie zal er zorg voor dragen dat de huidige lijst regelmatig wordt bijgewerkt.

Meer informatie kunt u vinden op Europa:

<http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/standardization/harmstds/>

Advies van het Adviescomité voor concentraties uitgebracht op zijn bijeenkomst van 8 december 2008 betreffende een ontwerp-beschikking in zaak COMP/M.5153 — Arsenal/DSP

Rapporteur: Tsjechische Republiek

(2009/C 227/09)

1. Het Adviescomité is het met de Commissie eens dat de aangemelde transactie een concentratie van ondernemingen is in de zin van artikel 3, lid 1, onder b), van Verordening (EG) nr. 139/2004 van de Raad betreffende de controle op concentraties van ondernemingen (hierna „de concentratieverordening” genoemd).
2. Het Adviescomité is het met de Commissie eens dat de bevoegdheid van de Commissie is vastgesteld bij een beschikking van 16 mei 2008 op grond van artikel 22, lid 3, na verwijzing door de mededingingsautoriteiten van Spanje en Duitsland overeenkomstig artikel 22, lid 3, van de concentratieverordening.
3. Het Adviescomité is het met de Commissie eens dat voor de beoordeling van de onderhavige concentratie de relevante productmarkten als volgt zijn:
 - a) technisch zuiver benzoëzuur in vaste vorm;
 - b) natriumbenzoaat als een van sorbaten te onderscheiden productmarkt, waarbij in het midden wordt gelaten of kaliumbenzoaat en calciumbenzoaat tot dezelfde markt behoren;
 - c) dibenzoaatweekmakers.
4. Het Adviescomité is het met de Commissie eens dat voor de beoordeling van de onderhavige concentratie:
 - a) de relevante geografische markt voor technisch zuiver benzoëzuur in vaste vorm de hele EER omvat;
 - b) in het midden mag worden gelaten wat de omvang van de relevante geografische markt voor natriumbenzoaat is;
 - c) de relevante geografische markt voor dibenzoaatweekmakers de hele EER omvat.
5. Het Adviescomité is het met de Commissie eens dat de voorgenomen concentratie op de gehele EER-markt voor technisch zuiver benzoëzuur in vaste vorm zou leiden tot unilaterale effecten waardoor de daadwerkelijke mededinging op de gemeenschappelijke markt of op een wezenlijk deel daarvan op significante wijze zou worden belemmerd.
6. Het Adviescomité is het met de Commissie eens dat de voorgenomen concentratie op de markt voor natriumbenzoaat, ongeacht de afbakening van de geografische omvang, niet zal leiden tot gecoördineerde effecten waardoor de daadwerkelijke mededinging op de gemeenschappelijke markt of op een wezenlijk deel daarvan op significante wijze zou worden belemmerd.
7. Het Adviescomité is het met de Commissie eens dat de voorgenomen concentratie op de markt voor natriumbenzoaat niet zal leiden tot gecoördineerde effecten waardoor de daadwerkelijke mededinging op de gemeenschappelijke markt of op een wezenlijk deel daarvan op significante wijze zou worden belemmerd.
8. Het Adviescomité is het met de Commissie eens dat de fusieonderneming slechts een beperkt in staat zou zijn en niet de prikkel zou hebben om de EER-downstream-markt voor dibenzoaatweekmakers af te schermen voor concurrenten, waardoor de voorgenomen concentratie geen nadelig effect op de downstream-markt zal hebben.
9. Het Adviescomité is het met de Commissie eens dat de door de partijen ingediende verbintenissen — de afstoting van het volledige bedrijfsonderdeel vloeibaar benzoëzuur, samen met de twee downstream-producten benzoëzuur in vaste vorm en natriumbenzoaat — afdoende zijn om de door de concentratie gerezen mededingingsbezwaren weg te nemen op de EER-markt voor technisch zuiver benzoëzuur in vaste vorm.

Een minderheid onthoudt zich.

10. Het Adviescomité is het met de Commissie eens dat, mits de door de partijen aangeboden toezeggingen volledig worden nageleefd, de voorgenomen concentratie de daadwerkelijke mededinging op de gemeenschappelijke markt of een wezenlijk deel ervan niet op significante wijze belemmert — met name door een machtspositie in het leven te roepen of te versterken — in de zin van artikel 2, lid 2, artikel 8, lid 2 en artikel 10, lid 2, van de concentratieverordening, en dat de voorgenomen concentratie bijgevolg verenigbaar moet worden verklaard met de gemeenschappelijke markt en de werking van de EER-Overeenkomst.

Een minderheid onthoudt zich.

11. Het Adviescomité beveelt aan dat zijn advies in het *Publicatieblad van de Europese Unie* wordt bekendgemaakt.
-

Eindverslag ⁽¹⁾ in zaak COMP/M.5153 — Arsenal/DSP

(2009/C 227/10)

De ontwerp-beschikking geeft aanleiding tot de volgende opmerkingen:

INLEIDING

Na een verwijzing door Spanje en Duitsland op grond van artikel 22, lid 1, van de concentratieverordening ⁽²⁾, ontving de Commissie op 17 juni 2008 een aanmelding van een voorgenomen concentratie, waarin is meegedeeld dat Arsenal Capital Partners (hierna „Arsenal” genoemd) uitsluitende zeggenschap verkrijgt over DSM Special Products BV (hierna „DSP” genoemd) door de verwerving van aandelen.

Op 6 augustus 2008 leidde de Commissie een procedure in omdat er ernstige twijfel bestond over de verenigbaarheid van de concentratie met de gemeenschappelijke markt ⁽³⁾.

Vervolgens zond de Commissie op 7 oktober 2008 een mededeling van punten van bezwaar aan Arsenal, waarvan de conclusie luidde dat de concentratie horizontale mededingingsbezwaren deed rijzen op de markten voor benzoëzuur in vaste vorm en natriumbenzoaat, alsmede verticale mededingingsbezwaren op de markt van benzoaatweekmakers die worden geproduceerd op basis van benzoëzuur.

Op 21 oktober 2008 antwoordde Arsenal op de mededeling van punten van bezwaar.

Toegang tot het dossier

De aanmeldende partij werd toegang verleend tot het onderzoeksdossier van de Commissie zoals dit bestond op de datum van kennisgeving van de mededeling van punten van bezwaar op 8 en 9 oktober 2008. De rest van het dossier werd later toegankelijk, samen met niet-vertrouwelijke informatie die was ontvangen na de kennisgeving van de mededeling van punten van bezwaar. Zodoende werd nogmaals toegang verleend, op 22 oktober 2008 en op 4 en 5 november 2008.

Hoorzitting

Op verzoek van de aanmeldende partij vond op 27 oktober 2008 een hoorzitting plaats, die werd bijgewoond door zowel Arsenal als DSP.

Verder verloop van de procedure

Na ontvangst van schriftelijke en mondelinge opmerkingen van de partij herzag de Commissie een aantal van haar voorlopige bevindingen in haar mededeling van punten van bezwaar en beperkte zij de relevante productmarkt voor benzoaatweekmakers tot alleen di-benzoaatweekmakers. Als gevolg daarvan paste de Commissie het bezwaar inzake verticale markt afschermingseffecten aan.

Vervolgens werd op 4 november 2008 een *Letter of Facts*, waarin de wijzigingen betreffende het bezwaar werden uiteengezet, toegezonden aan de aanmeldende partij, die de mogelijkheid werd gegeven opmerkingen te maken over de in die brief vermelde nieuwe elementen en conclusies. Op 4 en 5 november 2008 werd toegang verleend tot de informatie waarop de Commissie haar gewijzigd bezwaar had gebaseerd.

Volgens mij is de *Letter of Facts* noodzakelijk en voldoende om de eerbiediging te waarborgen van het recht van de aanmeldende partij om te worden gehoord en om deze partij toch de mogelijkheid te bieden adequate corrigerende maatregelen voor te stellen om de gewijzigde mededingingsbezwaren weg te nemen.

⁽¹⁾ Opgesteld overeenkomstig de artikelen 15 en 16 van Besluit 2001/462/EG, EGKS van de Commissie van 23 mei 2001 betreffende het mandaat van de raadviseur-auditeur in bepaalde mededingingsprocedures (PB L 162 van 19.6.2001, blz. 21).

⁽²⁾ Verordening (EG) nr. 139/2004 van de Raad van 20 januari 2004 (PB L 24 van 29.1.2004, blz. 1).

⁽³⁾ Artikel 6, lid 1, onder c), van Verordening (EG) nr. 139/2004.

Verbintenissen

Om de concentratie verenigbaar te maken met de gemeenschappelijke markt diende de aanmeldende partij op 6 november 2008 een voorstel voor corrigerende maatregelen in, dat door de Commissie aan een markttest werd onderworpen.

Op 21 november 2008 werd de aanmeldende partij toegang verleend tot de niet-vertrouwelijke reacties op deze markttest.

Na de uitvoering van de markttest was de Commissie van mening dat de corrigerende maatregelen ontoereikend waren om de vastgestelde mededingingsbezwaren weg te nemen en vervolgens verstrekte Arsenal op 3 december 2008 een verbeterd voorstel voor corrigerende maatregelen.

DE ONTWERP-BESCHIKKING

In haar ontwerp-beschikking liet de Commissie haar bezwaar betreffende de markt voor natriumbenzoaat en benzoaatweekmakers vallen. Zij kwam ook tot de slotsom dat de verbeterde corrigerende maatregelen toereikend zijn om de vastgestelde mededingingsbezwaren betreffende de markt voor benzoëzuur in vaste vorm weg te nemen. Bijgevolg is de Commissie van mening dat, mits de corrigerende maatregelen in acht worden genomen, de aangemelde concentratie verenigbaar is met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 8, lid 2, van de concentratieverordening.

Ik ontving geen vragen of opmerkingen van de aanmeldende partij of van derden. Daarom, en op basis van de reeds vermelde opmerkingen, ben ik van oordeel dat ten aanzien van deze zaak geen bijzondere opmerkingen behoeven te worden gemaakt wat betreft het recht te worden gehoord.

Brussel, 12 december 2008.

Michael ALBERS

Samenvatting van de beschikking van de Commissie**van 9 januari 2009****waarbij een concentratie verenigbaar wordt verklaard met de gemeenschappelijke markt en de werking van de EER-Overeenkomst****(Zaak COMP/M.5153 — Arsenal/DSP)***(Kennisgeving geschied onder nummer C(2008) 8439 definitief)***(Slechts de tekst in de Engelse taal is authentiek)****(Voor de EER relevante tekst)**

(2009/C 227/11)

Op 9 januari 2009 heeft de Commissie in een concentratiezaak een beschikking gegeven op grond van Verordening (EG) nr. 139/2004 van de Raad van 20 januari 2004 betreffende de controle op concentraties van ondernemingen, en met name artikel 8, lid 2, van genoemde verordening. Een niet-vertrouwelijke versie van de volledige tekst van de beschikking is in de authentieke taal van de zaak en in de werktalen van de Commissie te vinden op de website van DG Concurrentie op het volgende adres:

http://ec.europa.eu/comm/competition/index_en.html

I. BEVOEGDHEID

- (1) Deze zaak betreft de aanmelding van een voorgenomen concentratie die de Commissie op 17 juni 2008 heeft ontvangen na een verwijzing overeenkomstig artikel 22, lid 1, van de concentratieverordening; met die transactie zal Arsenal Capital Partners (hierna „Arsenal” genoemd) (Verenigde Staten), in de zin van artikel 3, lid 1, onder b), van diezelfde verordening, volledige zeggenschap verkrijgen over DSM Special Products BV (hierna „DSP” genoemd) (Nederland), een dochteronderneming van Royal DSM NV (hierna „DSM” genoemd) (Nederland), door de verwerving van aandelen.
- (2) De bevoegdheid van de Commissie in deze zaak is gebaseerd op het verwijzingsverzoek dat de Spaanse mededingingsautoriteit op 2 april 2008 op grond van artikel 22, lid 1, van de concentratieverordening heeft ingediend. De Duitse mededingingsautoriteit heeft zich op 28 april 2008 bij dit verzoek aangesloten. De Commissie heeft met de verwijzing ingestemd bij beschikking van 16 mei 2008, die op 29 mei 2008 aan de aanmeldende partij is meegedeeld.

II. DE PARTIJEN

- (3) Arsenal is een private-equityfonds dat, via zijn Arsenal Capital Partners QP-fonds, zeggenschap heeft over Velsicol Chemical Corporation (hierna „Velsicol” genoemd) (Estland). Velsicol produceert weekmakers, levensmiddelenadditieven en industriële tussenproducten. Zij is het enige bedrijfs onderdeel van Arsenal met activiteiten in de sector waarop de transactie van invloed is.
- (4) DSP, een dochteronderneming van DSM, produceert levensmiddelenadditieven en industriële tussenproducten.

- (5) Zowel Velsicol als DSP zijn actief in de productie en levering van benzoëzuur en natriumbenzoaat. Velsicol produceert ook benzoaat-weekmakers, een downstream-product van benzoëzuur, in de EER (Estland), in de Verenigde Staten en in China. In China produceert Velsicol dit product in een joint venture met Wuhan Youji Industries Company Limited (hierna „Wuhan” genoemd) (China), de grootste Chinese concurrent van de partijen wat betreft de productie van benzoëzuur. In de Verenigde Staten betreft Velsicol benzoëzuur voor de productie van weekmakers bij Emerald Kalama Chemical LLC (hierna „Emerald” genoemd) (Verenigde Staten), de enige Amerikaanse concurrent van de partijen wat betreft de productie van benzoëzuur, natriumbenzoaat en benzoaat-weekmakers.

III. DE TRANSACTIE

- (6) De transactie betreft de verwerving door Arsenal van zeggenschap over DSP. DSP is een volledige dochteronderneming van DSM, de verkoper. De transactie, die de productie van basischemicaliën betreft, bestaat in de verwerving door Arsenal van alle DSP-aandelen.
- (7) Niettemin blijft de merknaam VevoVital eigendom van DSM Nutritional Products (hierna „DNP” genoemd) (Nederland), een dochteronderneming van het DSM-concern. Volgens een leveringsovereenkomst die DNP en DSP op 5 februari 2008 hebben gesloten, blijft DSP het product VevoVital produceren en verkopen aan DNP. VevoVital is de merknaam voor hoogzuiver benzoëzuur voor toepassing in diervoeder, dat momenteel wordt beschermd door een octrooi dat eigendom is van DSP.
- (8) Aangezien Arsenal door de transactie uitsluitende zeggenschap over DSP verkrijgt dankzij de verwerving van haar volledige geplaatste aandelenkapitaal, vormt deze transactie een concentratie in de zin van artikel 3, lid 1, onder b), van de concentratieverordening.

IV. TOELICHTING

1. De relevante markten

- (9) De transactie betreft de productie van technisch zuiver benzoëzuur in vaste vorm, van natriumbenzoaat en benzoaat-weekmakers. Voor de productie van deze stoffen wordt als grondstof benzoëzuur in vloeibare vorm gebruikt. In de EER zijn de partijen bij de transactie de enige producenten van technisch zuiver benzoëzuur (in vloeibare en in vaste vorm) en van natriumbenzoaat. Velsicol produceert ook benzoaat-weekmakers in de EER.
- (10) Hoewel DSP en Velsicol beide technisch zuiver benzoëzuur (in vloeibare en in vaste vorm) en natriumbenzoaat produceren in hun respectieve installaties in Rotterdam en in Estland, zijn er bij de activiteiten van de partijen bij de transactie alleen overlappingsen ten aanzien van benzoëzuur in vaste vorm en van natriumbenzoaat, omdat Velsicol benzoëzuur in vloeibare vorm uitsluitend voor eigen gebruik produceert.
- 1.1. *De markt voor technisch zuiver benzoëzuur in vaste vorm*
- 1.1.1. *De productmarkt*
- (11) In lijn met de verklaring van de aanmeldende partij, kwam de Commissie tot de bevinding dat technisch zuiver benzoëzuur in vaste vorm een productmarkt vormt die moet worden onderscheiden van die voor benzoëzuren van een hogere zuiverheid — ultrazuiver benzoëzuur en benzoëzuur voor toepassing in diervoeder — gelet op de beperkte onderlinge substitueerbaarheid van deze producten aan de vraag- en de aanbodzijde. Voorts is er geen overlapping tussen de activiteiten van de partijen wat betreft benzoëzuur van een hogere zuiverheid, aangezien alleen DSP deze stof produceert.
- (12) De Commissie bevestigde ook de stelling van de aanmeldende partij dat, gezien de beperkte substitueerbaarheid aan de vraag- en aanbodzijde, de markt voor technisch zuiver benzoëzuur verder moet worden onderverdeeld in een markt voor benzoëzuur in vloeibare vorm en een markt voor benzoëzuur in vaste vorm. Meer bepaald kan technisch zuiver benzoëzuur in vloeibare vorm slechts in beperkte mate worden vervoerd, omdat voor het transport ervan speciale technologie nodig is om het product vloeibaar te houden. Technisch zuiver benzoëzuur in vaste vorm wordt geproduceerd in een „flaker” waarmee het vloeibare benzoëzuur wordt uitgekristalliseerd en verpakt. Voor de verschillende vormen van technisch zuiver benzoëzuur (vloeibaar of vast) hebben afnemers in hun productielocaties dus ook verschillende verwerkingsinstallaties nodig. Dit betekent dan ook dat de overschakeling tussen producten niet onmiddellijk kan plaatsvinden en dat de productieprocedures moeten worden aangepast en dat er in uitrusting moet worden geïnvesteerd⁽¹⁾.
- (13) Op basis van deze elementen kwam de Commissie tot de conclusie dat technisch zuiver benzoëzuur in vaste vorm (hierna „benzoëzuur in vaste vorm” genoemd) een afzonderlijke productmarkt vormt.

⁽¹⁾ Zo heeft bijvoorbeeld een afnemer die benzoëzuur in vaste vorm gebruikt, smeltapparatuur nodig waarmee het benzoëzuur wordt gesmolten vooraleer het verder in het productieproces kan worden gebruikt.

1.1.2. De geografische markt

- (14) Volgens de aanmeldende partij omvat de relevante geografische markt voor benzoëzuur in vaste vorm ten minste de EER, de VS en Azië, waarbij deze regio's goed zijn voor nagenoeg de volledige wereldwijde productie. Deze stelling is onder meer gebaseerd op het feit dat er tussen verschillende gebieden in de wereld aanzienlijke handelsstromen lopen.
- (15) Uit het marktonderzoek van de Commissie is gebleken dat, anders dan de aanmeldende partij beweert, de markt voor benzoëzuur in vaste vorm de hele EER omvat, en wel hierom: i) de EER-markt voor technisch zuiver benzoëzuur wordt in zeer ruime mate gedomineerd door EER-producenten, met slechts marginale invoer vanuit China en de VS, een trend die ten minste de afgelopen negen jaar stabiel is gebleven; ii) de transportkosten en een invoertarief van 6,5 % vormen aanzienlijke toetredingsbarrières voor producenten van buiten Europa; iii) de kwaliteit van Chinees benzoëzuur wordt door afnemers als laag gezien ten opzichte van door EER-producenten geproduceerd benzoëzuur, en iv) de prijzen in de verschillende regio's (de EER, Azië en Noord-Amerika) groeien niet naar elkaar toe zoals te verwachten valt indien er een ruimere, mondiale markt zou bestaan. De Commissie is aldus tot de conclusie gekomen dat de relevante geografische markt voor benzoëzuur in vaste vorm de hele EER omvat.

1.2. De markt voor natriumbenzoaat

1.2.1. De productmarkt

- (16) Volgens de aanmeldende partij dient de relevante productmarkt voor natriumbenzoaat ook kaliumbenzoaat, calciumbenzoaat en sorbaten te omvatten. Uit het onderzoek is gebleken dat de transactie geen mededingingsbezwaren doet rijzen op de engst mogelijk omschreven markt voor natriumbenzoaat. De Commissie laat hier dan ook in het midden of calciumbenzoaat en kaliumbenzoaat tot dezelfde productmarkt behoren als natriumbenzoaat. Wat evenwel sorbaten betreft is de Commissie, gezien ook de uitkomsten van het onderzoek, van oordeel dat natriumbenzoaat een productmarkt vormt welke van die voor sorbaten moet worden onderscheiden.

1.2.2. De geografische markt

- (17) Volgens de aanmeldende partij omvat de relevante geografische markt voor natriumbenzoaat ten minste producenten in de EER, de VS en Azië, die goed zijn voor nagenoeg de volledige wereldwijde productie.
- (18) De uitkomsten van het marktonderzoek van de Commissie zijn niet eenduidig: er is weliswaar een aantal factoren dat wijst in de richting van een markt die de hele EER omvat, maar er zijn ook andere factoren die pleiten voor een marktomschrijving die ruimer is dan de EER. Aangezien de transactie zelfs niet op de engst mogelijk omschreven EER-markt mededingingsbezwaren doet rijzen, laat de Commissie hier in het midden of de geografische markt ruimer is dan de EER.

1.3. De markt voor benzoaat-weekmakers

1.3.1. De productmarkt

- (19) Volgens de aanmeldende partijen dienen alle weekmakers (zoals onder meer ftalaat-, polymere, trimellitaten, epoxide of benzoaat-weekmakers) te worden beschouwd als deel uitmakend van één productmarkt, aangezien de meeste weekmakers kunnen worden gesubstitueerd door een weekmaker uit een andere categorie. Omdat de aanmeldende partij benzoaat-weekmakers produceert, is de Commissie nagegaan of benzoaat-weekmakers deel uitmaken van een ruimere markt voor weekmakers, dan wel een productmarkt op zich vormen.
- (20) Uit de uitkomsten van het onderzoek door de Commissie is gebleken dat benzoaat-weekmakers technisch niet met alle andere weekmakers substitueerbaar zijn, maar slechts met een beperkt deel daarvan (de zogeheten ftalaatweekmakers). Aangezien voor ftalaten wegens hun giftigheid echter nieuwe EU-regels gelden, is er slechts een zeer beperkt aantal toepassingen (zoals pvc-vloerbedekking) waarvoor ftalaat- en benzoaat-weekmakers onderling substitueerbaar zijn. De Commissie concludeerde dan ook dat benzoaat-weekmakers een afzonderlijke productmarkt vormen.
- (21) Binnen de benzoaat-weekmakers zijn er verschillende productsoorten, zoals monobenzoaten, dibenzoaten, tribenzoaten, tetrabenzoaten en diverse benzoaatmengsels. Het merendeel van Velsicols weekmakers behoort tot de categorie van de dibenzoaat-weekmakers.

Benzoëzuur — EER-marktaandeelen in 2007 (groothandelsmarkt)

	DSP	Velsicol	DSP + Velsicol	Emerald (VS)	Wuhan (China)	Overige
Benzoëzuur in vaste vorm	[45-55] %	[40-50] %	[90-100] %	[2-4] %	[0-3] %	[1-4] %

Bron: formulier-CO en onderzoek Commissie.

- (26) Vóór de transactie waren DSP en Velsicol in de EER de twee enige producenten van benzoëzuur in vaste vorm, met al erg hoge marktaandeelen. Producenten buiten de EER voeren slechts een zeer marginaal volume benzoëzuur uit naar de EER en dit is gedurende de voorbije negen jaar een constante tendens geweest.
- (27) Wanneer de transactie zal zijn afgerond, zou de fusieonderneming een bijna-monopoliepositie hebben met een gecombineerd marktaandeel van 90-100 % in de EER, terwijl de overige producenten (zoals het Amerikaanse Emerald en het Chinese Wuhan), slechts zeer marginaal aanwezig zouden zijn.
- (28) Het marktonderzoek heeft bevestigd dat de partijen bij de transactie elkaars naaste concurrenten zijn, wanneer rekening wordt gehouden met de twijfel van afnemers aan de kwaliteit van Chinese producten en de zeer beperkte aanwezigheid van Chinese of Amerikaanse producenten in de EER. De transactie zou dan ook resulteren in de uitschakeling van de aanzienlijke concurrentiedruk die de partijen bij de transactie voordien op elkaar uitoefenden.

1.3.2. De geografische markt

- (22) Voor de geografische markt voor dibenzoaat-weekmakers gelden dezelfde restricties (zoals transportkosten en invoerrechten) als op de markten voor benzoëzuur en natriumbenzoaat. De kosten voor het transport van het product van de VS naar Europa bedragen ongeveer 8-10 % van de totale kosten. Voor dibenzoaat-weekmakers die de EER binnenkomen (zoals benzoëzuur en natriumbenzoaat), geldt een invoertarief van 6,5 %.
- (23) Bovendien is buiten de EER de Amerikaanse producent Emerald de enige concurrent van Velsicol die dibenzoaat-weekmakers exporteert naar de EER, waar deze momenteel een marktaandeel van [5-10] % heeft ⁽¹⁾. Vanuit China vindt er voor dit product geen export naar de EER plaats.
- (24) De Commissie concludeerde dan ook dat de markt voor dibenzoaat-weekmakers de hele EER omvat en dat de concurrentiedruk die uitgaat van de Amerikaanse producent Emerald zeer beperkt is.

2. Beoordeling uit mededingsoogpunt

2.1. De markt voor benzoëzuur in vaste vorm

- (25) De belangrijkste internationale producenten van benzoëzuur in vaste vorm zijn Velsicol, DSP, Emerald (VS) en Wuhan (China). Daarnaast zijn ook diverse kleinere Chinese producenten actief. Zoals verder echter zal blijken, zijn in de EER alleen Velsicol en DSP geloofwaardige leveranciers van benzoëzuur. De marktaandeelen van de partijen bij de transactie en van hun concurrenten voor de levering van benzoëzuur in vaste vorm in de EER waren in 2007 als volgt:

- (29) Het marktonderzoek van de Commissie toonde niet alleen aan dat er sprake is van zeer hoge marktaandeelen, maar bovendien blijken EER-producenten te worden beschermd door hoge toegangsdrempels zoals invoerrechten en transportkosten, die voor Chinese en Amerikaanse concurrenten een beperking vormen voor toegang tot of uitbreiding in de EER. Over Amerikaanse en Chinese producten zijn bovendien nog eens extra vervoerskosten en rechten verschuldigd, die zo'n 10 tot 15 % van de prijs van benzoëzuur in vaste vorm vertegenwoordigen.
- (30) De Commissie concludeerde dan ook dat het hoogst onwaarschijnlijk is dat de Amerikaanse of Chinese producenten van benzoëzuur hun verkopen in de EER substantieel zouden opdrijven, mocht de fusieonderneming besluiten om in de EER haar prijzen te gaan verhogen of haar productie te beperken.

⁽¹⁾ Voor benzoaat-weekmakers bedroeg in 2007 het wereldwijde marktaandeel van Velsicol [60-70] % tegenover [10-20] % voor Emerald. Bron: formulier-CO.

- (31) Het feit dat er van Wuhan en Emerald geen concurrentiedruk uitgaat op EER-producenten, kan het best worden aangetoond door het feit dat geen van deze producenten hun verkopen naar de EER hebben verhoogd toen in 2007 en begin 2008 de markt voor benzoëzuur bijzonder krap was geworden omdat de installaties van de beide EER-producenten gelijktijdig en ongewoon lang werden stilgelegd voor onderhoud. Wuhan heeft toen net de prijzen voor haar benzoëzuur opgetrokken. De concurrentiedruk die concurrenten uitoefenen wanneer de transactie zal zijn afgerond, lijkt dan ook erg beperkt, en dus is het weinig waarschijnlijk dat de concurrenten van de fusieonderneming eventuele prijsverhogingen in de EER zouden kunnen teniet doen.
- (32) Op basis van het voorgaande concludeerde de Commissie dat de voorgenenomen transactie erin zou resulteren dat de daadwerkelijke mededinging op de EER-markt voor benzoëzuur op significante wijze zou worden belemmerd.
- ### 2.2. De markt voor natriumbenzoaat
- (33) De horizontale overlapping tussen de activiteiten van de partijen bij de productie en levering van natriumbenzoaat zou erin resulteren dat de fusieonderneming de enige producent van natriumbenzoaat in de EER wordt, met een marktaandeel van [60-70] %, terwijl rond [30-40] % van de markt in handen van Chinese producenten zou zijn.
- (34) Van het marktaandeel van Chinese producenten lijkt aanzienlijke druk uit te gaan, die de fusieonderneming zou intomen, mocht deze, na het doorvoeren van de transactie, voornemens zijn haar prijzen tot boven een concurrerend niveau te verhogen. Dit wordt het beste aangetoond door de procentuele ontwikkeling van de brutomarge van de beide partijen bij de transactie in de EER (die als een maatstaf kan dienen voor de mate van concurrentie op de markt): dit percentage is steeds verder blijven afnemen, terwijl de Chinese export van natriumbenzoaat is blijven toenemen.
- (35) Ten slotte is de reservecapaciteit van Chinese producenten, en met name van Wuhan, een indicatie dat Wuhan in staat zou zijn meer productie in de EER af te zetten indien de fusieonderneming de prijzen voor natriumbenzoaat boven een concurrerend niveau zou optrekken.
- (36) Op basis van al deze elementen was de Commissie van oordeel dat de mogelijkheid en de prikkel voor de fusieonderneming om, nadat de concentratie tot stand is gebracht, in de EER eenzijdig haar prijzen te verhogen tot boven een concurrerend niveau in ruime mate wordt ingeperkt door zowel de invoer van natriumbenzoaat vanuit China als de dreiging van een stijging van de invoer vanuit China. Daarom kwam de Commissie tot de conclusie dat de transactie de daadwerkelijke mededinging op de markt voor natriumbenzoaat niet op significante wijze zal belemmeren, ongeacht of de geografische omvang van de markt de EER bestrijkt dan wel dat er sprake is van een wereldwijde markt.
- (37) De Commissie heeft ook onderzocht of de voorgenomen transactie zou leiden tot het in het leven roepen of het versterken van een collectieve machtspositie op de markt voor natriumbenzoaat en is daarbij tot de bevinding gekomen dat het weinig waarschijnlijk is dat de transactie op een dergelijke situatie zou uitlopen. De reden daarvoor is dat de Chinese producenten hun verkopen in de EER in de periode 1999-2007 met meer dan 400 % hebben opgedreven en momenteel goed zijn voor rond [25-45] % van de EER-markt. Voor coördinatie-initiatieven zou dus de medewerking van de Chinese producenten vereist zijn: immers, indien alleen de fusieonderneming en de Amerikaanse producenten hun gedragingen zouden gaan coördineren, valt te verwachten dat dit resulteert in een verdere toename van de Chinese export naar de EER omdat de Chinese exporteurs er in geslaagd zijn hun marktaandeel de voorbije negen jaar op te voeren tot 35 %.
- (38) De vraag blijft dus of de Chinese producenten er baat zouden bij hebben om deel te nemen aan een coördinatie-initiatief. Aangezien de Chinese producenten erin geslaagd zijn om de afgelopen negen jaar hun uitvoer naar de EER met 400 % te laten stijgen, is het weinig waarschijnlijk dat zij, nadat de transactie is doorgevoerd, zich anders zouden gaan gedragen. Bovendien moet ook worden aangestipt dat er vier Chinese producenten zijn — en dat voor een eventueel coördinatie-initiatief de deelname van de meesten (zometen allen) van hen vereist is, omdat er in China aanzienlijke reservecapaciteit blijkt te zijn.
- (39) De Commissie heeft uiteindelijk geconcludeerd dat de overname van DSP door Velsicol voor de producenten van natriumbenzoaat geen prikkel zou doen ontstaan of versterken om hun activiteiten te coördineren.
- ### 2.3. De markt voor benzoaat-weekmakers
- #### 2.3.1. Mogelijkheid tot afscherming
- (40) Benzoëzuur is het hoofdbestanddeel bij de productie van dibenzoaat-weekmakers: voor de productie van 1 ton dibenzoaat-weekmakers is 0,75 ton benzoëzuur nodig. Voor benzoëzuur bestaan er geen substitutieproducten en de fusieonderneming zou in de EER de enige producent van benzoëzuur in vloeibare vorm zijn en [90-100] % van de markt voor benzoëzuur in vaste vorm in handen hebben. Alle producenten van weekmakers hebben momenteel langlopende contracten voor de levering van benzoëzuur in vloeibare vorm; een van de vier producenten (Ferro) heeft onlangs een nieuw langlopend contract aangeboden gekregen voor de levering van benzoëzuur in vloeibare vorm.
- (41) De Commissie concludeerde dan ook dat de fusieonderneming voor de levering van benzoëzuur weliswaar over marktmacht zou beschikken ten aanzien van haar downstream concurrenten, maar dat haar mogelijkheden om de markt voor downstream concurrenten af te schermen beperkt zouden zijn doordat er langlopende contracten bestaan.

2.3.2. Prikkel tot afscherming

- (42) Vóór de transactie concurreerde DSP niet met de producenten van benzoaat-weekmakers en werd zij geprikkeld om deze producenten te belevaren met benzoëzuur tegen een prijs die voldoende concurrerend is om winstgevend te kunnen zijn en op de markt te blijven. De overname van DSP door Velsicol verandert de prikkel voor DSP, doordat DSP vanaf dan een verticaal geïntegreerde onderneming is die niet alleen benzoëzuur levert, maar ook dibenzoaat-weekmakers produceert. De prikkel voor DSP/Velsicol om de markt voor haar downstream concurrenten af te schermen zou dus afhankelijk zijn van de vraag in hoeverre een dergelijke afschermingsstrategie winstgevend is.
- (43) Uit het onderzoek van de Commissie is gebleken dat de fusieonderneming geen prikkel zou hebben om de markt af te schermen voor een van de vier producenten van benzoaat-weekmakers (Caffaro, Ferro, Evonik en Exxon Mobil), omdat de winst die zij daarmee op de downstreammarkt voor benzoaat-weekmakers zou behalen niet zou opwegen tegen de verliezen op de upstreammarkt voor benzoëzuur in vloeibare vorm.

2.3.3. Gevolgen voor de afnemers

- (44) Aangezien de mogelijkheden voor Velsicol/DSP om de markt af te schermen beperkt zouden zijn en zij in geen geval een prikkel zouden hebben om de markt af te schermen voor concurrenten in de EER, zou de transactie geen gevolgen hebben voor de downstreammarkt.

3. Corrigerende maatregelen

3.1. Het eerste pakket corrigerende maatregelen

- (45) Op 6 november 2008 heeft de aanmeldende partij corrigerende maatregelen aangeboden om de bezwaren weg te nemen die de Commissie had ten aanzien van de markt voor benzoëzuur in vaste vorm. De aanmeldende partij heeft, bij wijze van corrigerende maatregelen, aangeboden om van haar Estse fabriek de volledige productiecapaciteit voor benzoëzuur in vaste vorm en voor natriumbenzoaat af te stoten en haar lijst internationale afnemers voor benzoëzuur en natriumbenzoaat over te dragen. Wat betreft benzoëzuur in vloeibare vorm — dat de belangrijkste grondstof is voor de productie van benzoëzuur in vaste vorm en natriumbenzoaat — stelde de aanmeldende partij voor om in diezelfde Estse fabriek een gemeenschappelijke onderneming op te richten. Elke partner in de gemeenschappelijke onderneming zou 50 % van de huidige productiecapaciteit van vloeibaar benzoëzuur toegewezen krijgen. Hoewel de gemeenschappelijke onderneming onder de gezamenlijke zeggenschap zou staan van de beide partners, zou de aanmeldende partij 51 % van de aandelen in handen hebben en de overnemer de rest van de aandelen.
- (46) Bij de markttoets die de Commissie over de voorgestelde corrigerende maatregelen organiseerde, was het overgrote deel van de respondenten (12 op 15) van mening dat deze gemeenschappelijke onderneming geen garantie bood voor de levensvatbaarheid van het af te stoten bedrijfsonderdeel, en evenmin de mededinging op de markt voor benzoëzuur in vaste vorm zou herstellen.

- (47) Het belangrijkste bezwaar tegen de verbintenissen betrof de gemeenschappelijke onderneming voor vloeibaar benzoëzuur. De respondenten benadrukten meer bepaald dat de aanmeldende partij, dankzij haar gezamenlijke zeggenschap over benzoëzuur in vloeibare vorm — dat de belangrijkste grondstof is voor de productie van benzoëzuur in vaste vorm —, invloed zou blijven behouden op de productie van benzoëzuur in vaste vorm. In een duopolide markt valt te verwachten dat een dergelijke structurele band tussen de overnemer van het af te stoten bedrijfsonderdeel en de fusieonderneming — die in de EER de enige twee producenten van benzoëzuur in vaste vorm zijn — een daadwerkelijke mededinging zal belemmeren. Een aantal respondenten had ook bezwaren: i) dat het beginsel van gemeenschappelijke besluitvorming de dagelijkse bedrijfsvoering van de onderneming in gevaar zou brengen, en ii) dat de gemeenschappelijke onderneming de transparantie op de markt voor benzoëzuur in vaste vorm zou doen toenemen doordat de aanmeldende partij op de hoogte zou zijn van de kostenstructuur van haar enige concurrent in de EER.

- (48) Voorts heeft een aantal respondenten aangegeven dat de aanmeldende partij er belang zou bij hebben om haar capaciteit niet zozeer (samen met de overnemer) in haar Estse fabriek uit te breiden als wel op haar productielocatie in Rotterdam. Bijgevolg zou de overnemer eenzijdig moeten investeren in het uitbreiden van de productiecapaciteit in Estland en alle kosten moeten dragen die verbonden zijn aan deze capaciteitsverhoging, welke volgens de aanmeldende partij ten minste 20 kiloton per jaar zou moeten bedragen. Volgens de respondenten zou de overnemer een dergelijke investering niet uitvoeren tenzij hij in ruil de meerderheid van de aandelen van en de zeggenschap over de gemeenschappelijke onderneming zou krijgen.

- (49) Op basis van het bovenstaande was de conclusie dat het eerste pakket corrigerende maatregelen dat de aanmeldende partij had ingediend, door de markt was verworpen. De structuur met een gemeenschappelijke onderneming werd niet gezien als een oplossing om de levensvatbaarheid van het af te stoten bedrijfsonderdeel te verzekeren. Ook bestond er in de markt een consensusopvatting dat de aanmeldende partij de facto controle over de productie van benzoëzuur in vaste vorm zou blijven behouden. Het eerste voorstel met corrigerende maatregelen nam de mededingingsbezwaren die de transactie zou doen rijzen, weliswaar ten dele, doch niet volledig weg. De Commissie concludeerde dan ook dat het eerste pakket corrigerende maatregelen niet kon worden geaccepteerd.

3.2. Het tweede pakket corrigerende maatregelen

- (50) Op 3 december 2008 heeft Arsenal een gewijzigd pakket corrigerende maatregelen ingediend. Deze bestonden erin dat op de productielocatie in Estland zowel de upstream-installatie voor benzoëzuur in vloeibare vorm als de beide downstream-installaties voor benzoëzuur in vaste vorm en voor natriumbenzoaat zouden worden afgestoten. Daarnaast zou Arsenal haar wereldwijde afnemers voor benzoëzuur in vaste vorm en voor natriumbenzoaat overdragen.
- (51) De derde resterende downstream-installatie op de productielocatie in Estland waar benzoaat-weekmakers worden geproduceerd, zou eigendom van Arsenal blijven en zij

zou voor haar behoeften inzake benzoëzuur in vloeibare vorm worden beleverd via een doorlopende langetermijnovereenkomst met de overnemer van het af te stoten bedrijfsonderdeel. Dankzij deze langlopende leveringsovereenkomst zou Arsenal recht hebben op 50 % van de capaciteit van de installatie voor benzoëzuur in vloeibare vorm. De prijs voor de contractuele levering van benzoëzuur in vloeibare vorm zou worden bepaald op basis van de exploitatiekosten en een formule op basis van een prijsindex.

(52) Met dit tweede voorstel voor corrigerende maatregelen zouden de bezwaren worden weggenomen die in de markttoets van de corrigerende maatregelen aan het licht waren gekomen, met name de grootste bezwaren ten aanzien van de gemeenschappelijke onderneming die de overnemer en Arsenal in het kader van het eerste pakket verbintenissen zouden gaan oprichten. Met de nieuwe reeks corrigerende maatregelen zou de structurele band tussen het af te stoten bedrijfsonderdeel en Arsenal (via de upstream gemeenschappelijke onderneming voor benzoëzuur in vloeibare vorm) verdwijnen. De nieuwe corrigerende

maatregelen zouden ook een oplossing bieden voor de bezwaren die de markttoets aan het licht had gebracht, namelijk dat het weinig waarschijnlijk zou zijn dat de overnemer van de af te stoten activa in Estland zou overgaan tot enige capaciteitsuitbreiding in het kader van een gemeenschappelijke onderneming waarin deze slechts een minderheidsbelang had.

V. CONCLUSIE

- (53) In het licht van de tweede reeks verbintenissen die Arsenal heeft ingediend, is de conclusie van de beschikking dat de voorgenomen concentratie de daadwerkelijke mededinging op de gemeenschappelijke markt of een wezenlijk deel daarvan niet op significante wijze zal belemmeren.
- (54) Derhalve wordt in de beschikking de concentratie, overeenkomstig artikel 2, lid 2, en artikel 8, lid 2, van de concentratieverordening en artikel 57 van de EER-Overeenkomst, verenigbaar verklaard met de gemeenschappelijke markt en de werking van de EER-Overeenkomst.

V

*(Bekendmakingen)***PROCEDURES IN VERBAND MET DE UITVOERING VAN HET
GEMEENSCHAPPELIJK MEDEDINGINGSBELEID****COMMISSIE****Voorafgaande aanmelding van een concentratie
(Zaak COMP/M.5557 — SNCF-P/CDPQ/Keolis/Effia)****(Voor de EER relevante tekst)**

(2009/C 227/12)

1. Op 15 september 2009 heeft de Commissie een aanmelding van een voorgenomen concentratie in de zin van artikel 4 van Verordening (EG) nr. 139/2004 van de Raad ⁽¹⁾ ontvangen. Hierin is meegedeeld dat de onderneming SNCF-Participations (Frankrijk), die deel uitmaakt van de SNCF-groep, en de Caisse de Dépôt et de Placement du Québec (CDPQ — Québec) in de zin van artikel 3, lid 1, onder b), van genoemde verordening, de gezamenlijke zeggenschap verkrijgen over de gehele onderneming Keolis en de onderneming Effia.

2. De bedrijfswerkzaamheden van de betrokken ondernemingen zijn:

- SNCF-groep: passagiersvervoer per spoor, distributie, commercialisering en afgeleide diensten, voornamelijk in Frankrijk,
- CDPQ: beheer van pensioen- en verzekeringsfondsen, voornamelijk in Québec,
- Keolis: particuliere exploitant voor het openbaar vervoer van reizigers en andere aan het vervoer verwante activiteiten,
- Effia: diensten met het oog op de verbetering van de mobiliteit van reizigers en de bevordering van intermodaliteit in het openbaar vervoer.

3. Op grond van een voorlopig onderzoek is de Commissie van oordeel dat de aangemelde transactie binnen het toepassingsgebied van Verordening (EG) nr. 139/2004 kan vallen. Ten aanzien van dit punt wordt de definitieve beslissing echter aangehouden.

4. De Commissie verzoekt belanghebbenden haar hun eventuele opmerkingen over de voorgenomen concentratie kenbaar te maken.

Deze opmerkingen moeten de Commissie uiterlijk tien dagen na dagtekening van deze bekendmaking hebben bereikt. Zij kunnen per faxbericht (+32 22964301 of 22967244) of per post, onder vermelding van zaaknummer COMP/M.5557 — SNCF-P/CDPQ/Keolis/Effia, aan onderstaand adres worden toegezonden:

Europese Commissie
Directoraat-generaal Concurrentie
Griffie voor concentraties
1049 Brussel
BELGIË

⁽¹⁾ PB L 24 van 29.1.2004, blz. 1.

Intrekking van een aanmelding van een concentratie
(Zaak COMP/M.5601 — RREEF FUND, UFG/SAGGAS)

(Voor de EER relevante tekst)

(2009/C 227/13)

(Verordening (EG) nr. 139/2004 van de Raad)

Op 26 augustus 2009 ontving de Commissie van de Europese Gemeenschappen een aanmelding van een voorgenomen concentratie betreffende RREEF FUND, UFG en SAGGAS. Op 16 september 2009 hebben de aanmeldende partijen de Commissie ervan in kennis gesteld dat zij deze aanmelding introkken.

Abonnementsprijzen 2009 (excl. btw, incl. verzendkosten voor normale verzending)

<i>Publicatieblad van de Europese Unie</i> , L- en C-serie, uitsluitend papieren versie	22 officiële talen van de Europese Unie	1 000 EUR per jaar (*)
<i>Publicatieblad van de Europese Unie</i> , L- en C-serie, uitsluitend papieren versie	22 officiële talen van de Europese Unie	100 EUR per maand (*)
<i>Publicatieblad van de Europese Unie</i> , L- en C-serie, papieren versie + cd-rom (jaarlijks)	22 officiële talen van de Europese Unie	1 200 EUR per jaar
<i>Publicatieblad van de Europese Unie</i> , L-serie, uitsluitend papieren versie	22 officiële talen van de Europese Unie	700 EUR per jaar
<i>Publicatieblad van de Europese Unie</i> , L-serie, uitsluitend papieren versie	22 officiële talen van de Europese Unie	70 EUR per maand
<i>Publicatieblad van de Europese Unie</i> , C-serie, uitsluitend papieren versie	22 officiële talen van de Europese Unie	400 EUR per jaar
<i>Publicatieblad van de Europese Unie</i> , C-serie, uitsluitend papieren versie	22 officiële talen van de Europese Unie	40 EUR per maand
<i>Publicatieblad van de Europese Unie</i> , L- en C-serie, cd-rom (maandelijks) (cumulatief)	22 officiële talen van de Europese Unie	500 EUR per jaar
<i>Supplement op het Publicatieblad van de Europese Unie</i> (S-serie: Overheidsopdrachten en aanbestedingen), cd-rom, verschijnt twee keer per week	Meertalig: 23 officiële talen van de Europese Unie	360 EUR per jaar (= 30 EUR per maand)
<i>Publicatieblad van de Europese Unie</i> , C-serie „Vergelijkende onderzoeken”	Taal (talen) van het (de) vergelijkende onderzoek(en)	50 EUR per jaar

(*) Verkoop van losse nummers: t/m 32 bladzijden: 6 EUR
33 t/m 64 bladzijden: 12 EUR
meer dan 64 bladzijden: prijs verschilt per nummer.

Het abonnement op het *Publicatieblad van de Europese Unie*, dat in de officiële talen van de Europese Unie verschijnt, is verkrijgbaar in 22 verschillende taalversies. Het abonnement omvat de L-serie (Wetgeving) en de C-serie (Mededelingen en bekendmakingen).

Ieder abonnement geldt slechts voor één enkele taalversie.

Overeenkomstig Verordening (EG) nr. 920/2005 van de Raad, bekendgemaakt in Publicatieblad L 156 van 18 juni 2005, waarin is bepaald dat de instellingen van de Europese Unie tijdelijk niet verplicht zijn om alle rechtsbesluiten in het lers te redigeren en in die taal bekend te maken, worden de in het lers opgestelde nummers van het Publicatieblad apart verkocht.

Het abonnement op het *Supplement op het Publicatieblad van de Europese Unie* (S-serie: Overheidsopdrachten en aanbestedingen) omvat alle 23 officiële taalversies op één meertalige cd-rom.

Op verzoek kunnen de abonnees op het *Publicatieblad van de Europese Unie* eveneens de verschillende bijlagen van het Publicatieblad ontvangen. De abonnees worden op de hoogte gebracht van het verschijnen van bijlagen door middel van een „Bericht aan de lezer” in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Verkoop en abonnementen

Niet-kosteloze publicaties uitgegeven door het Bureau voor publicaties zijn verkrijgbaar bij onze verkoopkantoren. Een lijst met verkoopkantoren is te vinden op het volgende internetadres:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_nl.htm

Via EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) heeft u direct en gratis toegang tot het recht van de Europese Unie. Op deze website kunt u het *Publicatieblad van de Europese Unie* raadplegen. U vindt er eveneens de verdragen, de wetgeving, de jurisprudentie en de voorbereidende wetgevende besluiten.

Meer informatie over de Europese Unie is te vinden op de volgende website: <http://europa.eu>

Bureau voor publicaties van de Europese Unie
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

NL